ניַיער אינטערוויאו מיט מאַרשאַל פּילסודסקי וועגען קאָמענדיגען סיים

Lodzer Tageblat № 225 Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem (פּוילישע טאַבעלע פון דער מלוכה-לאָטעריע) פּרייז 15 גראַשן

לאָדזשער טאָגעבלאַט

היינט 8 זייטן

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אַדמיניסטראַציע 10047.

זונטאָג, ו' תשרי פ' האזינו תרצ"א || 28 września 1930 r. || 23-טער יאַהרגאַנג

בעזה"י.
לרגלי מלאת שנה השלישית לפטירת היו"ר של ועד הישיבה אשר מסר נפשו על חזוק וקיום תוה"ק

הרב ר' ברוך דניאל ריבקינד ז"ל

תערך היום ביום א' (ו תשרי) בשעה 12 צהרים הזכרה באולם הישיבה.
ועד הישיבה הגדולה „תורת חסד" בלודז.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אונזער אונפערגעסליכער

נ"ע קלמן (קלעמענס)
זשאַדזיעוויטש

(צאַהן-אַרצט זגיערזשער 10) אין עלטער פון 52 יאַהר.
די לויה קומט פאָר היינט זונטאַג, ד. 28. ווזשעשיען 3 א זייגער נאָכמ. פון טהרה-הויז, וועגען וואָס עס טיילט מיט
די טרויערנדע פאַמיליע.

יום-כפּור אין פילהאַרמאָניע-זאַל, נאַרוטאָוויטשאַ 20

טויזענדער מתפּללים זענען ענטציקט געוואָרען פון די תפלות פון בעריהמטען חזן-קינסטלער

ר' מאיר פּאָדראַבינעק

ביי זיין דאַווענען ראש-השנה אין פילהאַרמאָניע. — אויף יום-כפּור, כדי צו געבען א געניס די פיל אַנדערע, וועלכע האָבען נאָך נישט געהאַט די מעגליכקייט צו הערען דעם וואונדערבאַרען חזן, וועלכער האָט בעצויבערט די מתפּללים מיט זיין אויסערגעוויינליכען דאַווענען, האָט דער בית-תפלה קאָמיטעט בעשלאָסען צוצושטעלען נאָך איניגע צעהנדליג שטוהלען. פערזעהט אייך בעצייטענס מיט בילעטען! כל הקודם זכה! — די קאַסע איז אָפען פון היינט זונטאַג, דעם 28/9 און טעגליך פון 10 פריה ביז 8 אָוונד. ערב יום-כפּור וועט די קאַסע זיין אָפען פון 8 פריה ביז 3 נאָכמ. — בעמערקונג: צו כל-נדרי וועט מען נישט אַריינלאָזען קיין קליינע קינדער. גלייכצייטיג בעט מען די ג' מתפּללים, אַז צומאָרגענס יום-כפּור זאָלען זיי מעהר אַכטונג געבען אויף די קינדער, אַז זיי זאָלען זיך נישט אַרומדרעהען אין זאַל ביים דאַווענען און נישט שטערען די תפלות.
צו כל-נדרי ווערען פערקויפט ספּעציעלע בילעטען

היינט זונטאַג, דעם 28. סעפּטעמבער ו' תשרי 12 א זייגער מיטאָג וועט אויפ'ן בית-חיים פאָרקומען די ענטהילונג פון די מצבה און גלייכצייטיג וועט געמאַכט ווערען אַ הזכרה נאָך מיין אונפערגעסליכען מאַן, אונזער פאָטער, ברודער און שוואָגער

נ"ע אלעזר וואלף פינגערהוט

צו וואָס עס ווערען געבעטען אַלע קרובים, פריינד און בעקאַנטע און די אַלע, וואָס האָבען נאָר דעם פערשטאָרבענעם געקענט, פּינקטליך צו ערשיינען.
די טיפטרויערנדע פאַמיליע.

אַ געזונד און אַ גליקליך יאָהר

ווינשען מיר אונזער פאַמיליע, פריינד און בעקאַנטע אין לאַנד און אויסלאַנד. בעזונדער אונזערע ליבע קינדער אין ריאָ דע זשאַניירא יעקב און רעגינאַ גאָלד, פּאַריז וואָלף גאָלד
הענריך גאָלד און פאַמיליע.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין בליהענדען עלטער פון 25 יאָהר

נ"ע מלכה פּזשיטיצקאַ
(בת ר' דוד ז"ל)

די לויה קומט פאָר היינט זונטאַג 1 אַ זייגער מיטאָג פון טרויער-הויז גלובנאַ 55, וועגען וואָס עס טיילט מיט אין גרויס צער
די טיפטרויערנדע פאַמיליע.

Z prawami gimnazjów państwowych
GIMNAZJUM HUMANISTYCZNE MĘSKIE
I. KACENELSONA
Cegielniana 28, tel. 151-79

איןביידע אָפּטיילונגען פון אונזערע פּרעבעל-שולען **גן-ילדים** צעגעלניאַנאַ 28 — (אָפּטיילונג: קילינסקיעגאָ 120)
ווי אויך אין די פּאַראַלעלע **אנפאַנגס** - קלאַסען ווערען אָנגענומען קינדער אָהן פּאָרבערייטונג. אין פּרעבעל-שולע—אין עלטער פון 4 יאָהר און ווייטער, אין די אָנפאַנגס-קלאַסען—פון 6 יאָהר אָן. די קאַנצעלאַריע איז אָפען פון 10 ביז 2 פאָרמיטאָג און פון 5 ביז 7 נאָכמיטאָג.
די דירעקציע.

דעקאַטיזירען

און פּליסירען, אויך ווערט אויפגעפרישט און געדריקט אין פערשידענע מוסטערן אַלטע פּלוש, קאָטיקס און סאַמעט-מענטעל.
60 פּיעטריקאָווע 60
אין הויף, לינקס, דאָס לעצטע געוועלב.

הזכרה.

היינט זונטאַג (דעם 28.9) 12 אַ זייגער מיטאָג קומט פאָר אַ הזכרה פאַר אונזער געוועזענעם מיטגליד און וויצע-סטאַרשע

אלעזר וואלף פינגערהוט ז"ל

אויפ'ן בית-עולם, וואו ס'וועט גלייכצייטיג געשטעלט ווערען אַ מצבה.
מיר בעטען אַלע אונזערע מיטגלידער, זיינע גוטע פריינד און בעקאַנטע ביייצוואוינען די הזכרה.
די פערוואַלטונג פון יודישען בעקער-צעך אין לאָדז.

מזל-טוב

צו דער פערלאָבונג פון אונזער ליבע קוזינקע פרל. **אסתר ראַזענצווייג** מיט ה' **אייזיק ליטמאַן** ווינשען מיר זיי אַ גליקליכע צוקונפט און אויך אַ גמר חתימה טובה און מיר ווינשען אויך אונזערע ברודער און שוועסטערן, שוואָגערס און שוועגערינס און אויך די גאַנצע פאַמיליע, און בעזונדערס די אַדמיניסטראַציע פון „לאָדזשער טאָגעבלאַט" און מיינע געעהרטע קונדשאַפט—ווינשען מיר אַ געזונד און גליקליך יאָהר.
אברהם בלאַכמאַן און פרוי.

אנו מביעים את רגשי צערנו העמוק לידידינו הנאמנים **משה ומאניה קארן** על האסון הנורא שקרה אותם בהקטף בעודו באבו ילד שעשועיהם בן פורת

יוסף נ"ע

בעבודתם המסורה לטובת בנין ארצנו ימצאו נחומים.
משה דאנהירש ורעיתו

Dr. I. Szreiber
כירורג
צוריקגעקעהרט
טראַוגוטאַ 14 טעל. 122-95

Dr. HERSZFINKEL
Zawadzka 15, tel. 111-87
ספּעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט.

Dr. med. J. LUBICZ
Ortopeda
גראַנסקאַ 28, טעל. 188-17
ספּעציאַליסט פון ביינער און געלענק-קראַנקהייטען פערקרימונגען פון פליישעס און גלידער
פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען: ווי וואַקלאַדקעס געגען פלאַ-פיס קונסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען א. א. וו.
נעמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמ.

אתרוגים
ריכטיגע מובחרים
לולבים והדסים
צו בעקומען **16 פּולנאַצנאַ 16**
אין טאַבאַק-געשעפט
לייבוש קאָרן און אייזיק לאַנדאָוויטש.

Dr. Niewiażski
ספּעציאַליסט
פאַר סיפיליס, טריפּער און מענער-שוואַכע
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אַנדזשעיאַ 5 טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8.10 1—3 5—9

Dr. med. M. Heller
ספּעציאַליסט פאַר הויט- און וענערישע קראַנקה און מענער-שוואַכע
נאַווראָט 2, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 10 פריה, און פון 4—8 אָוונד
פאַר פרויען פון 4—5 נאָכמ.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע פרייזען.

אתרוגים מובחרים לולבים והדסים
הורט און ענצעל
פון טריעסט האָט געבראַכט **ה' יודעל קאַפּעלוש.**
צו בעקומען במקח השוה ביי **זיינוועל אַראַנאָוויטש**
נאַוואָמיעסקאַ 2 אין הויף 1. שטאָק

JASNIEJ SŁONCA

עכטע נור אין אָריגינעלע שאַכטעל
בעמערקונג! זאַפּראָווע אויף דער וואַקס אַרבייטען מיר נישט.
וואָרפט זאַלכע אַב אַלס פאַלשע סחורה

אתרוגים מובחרים לולבים והדסים
במקח השוה על הורט וענצעל
פּל. וואָלנאַשטשי 10 (נייער-מאַרק)
ביי **עמנואל קאַפּעלוש.**

▶ **וויכטיג פאַר דער יוד. בעפעלקערונג**
פון דרום'דיגען טייל פון אונזער שטאָט (שייבלערס ראַיאָן)
וואו עס האָט זיך געעפענט אַן אָפּטיילונג

Kilińskiego 12 | **קאַצענעלזאָנ'ס גן-ילדים** | Kilińskiego 120

(פרעבעל אנשטאַלט) און אַ מאָדערנער 7-קלאַסיגער שול מיט אַ רעגירונגס-פּראַג, וואָס נעמט אויך אַריין אַ גרויסער מאָס העברעאישע לימודים און רעליגיע. — קינדער (פון 4 יאָהר אין פרעבעל-שולע און פון 6 יאָהר אין שולע) ווערען איינגעשריבען יעדען טאָג פון 10—1 פאַרמ. אין דער קאַנצעלאַריע פון דער שולע
קילינסקיעגאָ 120

ווײַן אויף ימים-נוראים!

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז צו די אָנקומענדע ימים-נוראים איז מיין געשעפט פערזעהען אין גרויסען אויסוואַהל מיט די וועלט-בעריהמטע

ווײַנען פון דער פירמע **שולדענריין**

אין וואַרשאַ, פראַנציסקאַנער 11
גענוי צו די זעלבע פּרייזען ווי איז דער אויבּיגער פירמע.
חוץ דעם איז מיין געשעפט שטענדיג פערזעהען אין אַ רייכען אויסוואַהל מיט „BEZ"-ווײַן (אָהן אַלקאָהאָל), רויט-ווײַן פאַר דיאַבעטיקער (צוקער-ליידענדע) ווי אויך אַלע סאָרטען „כרמל"-ווײַנען.
ביי געלעגענהייט ווינש איך צום נייעם יאָהר מיינע ג' קונדען, געסט ווי אויך אַלע, מיט וועלכע איך שטעה אין געשעפטליכער פערבינדונג — אַ כתיבה וחתימה טובה.
מיט אַכטונג **גוטמאַן, לאָדז**
פּל. וואָלנאַשטשי 11, — טעל. 158-20

לאדז	פרייטאג,
19 סעפט. 1930	כ"ו אלול תר"צ פ' נצבים
זון אויפגאנג: 5.13 זון אונטערגאנג: 5.47	ליכט-צינדען 5.29

טאג-כראניק

זעלבסטמארד פון א יונגער פרוי

(§) אין טויער פון קולינסקי גאס 84 איז געפונען געווארען א גע'סמ'טע מיט יאדינע די 22-יעהריגע העלענע ביטשהאווסקא פון וויסאקא 16. די „נויטע הילף" האט איהר אויסגעפלומט דעם מאגען. די זעלבסטמערדערין האט נישט געוואלט געבען קיין ערקלעהרונגען, פארוואס זי איז בעגאנגען דעם טראגישען שריט.

נאכט-דיזשורנע אין די אפטייקעס

היינט: וואוימשוצקי נאפּורקאווסקי 27, דאניעלעווצקי פעטריקאווער 127, אוליניצקי און צומער וואולטשאנסקא 37, ליינוועבער פרייהייטס-פּלאץ 2, הארטמאן טלינארסקי 1, קאהאנע אלעקסאנדרער 80.

די וואהל-הכנות אין לאדז

ווער וועט שטעהען אויף דער שפיץ פון דער סאנאציע ליסטע? — „פראקעס" מיט אן אייגענער ליסטע.

אין דער שפיץ פון דער לאדזער סאנאציע ליסטע צום סיים וועט ארויסגעשטעלט דער ברודער פון מארשאל פילסודסקי, געוועזענער דעפּוטאט יאן פילסודסקי.

אין פיעטריקאווער קרייז, פון וואנען יאן פילסודסקי איז ביי די פריהערדיגע סים-וואהלען אויסגעוועהלט געווארען, וועט אויצט קאנדידירען דער געוו. דעפּוטאט בארטעמיעש.

• • •

די לאדזער פראקעס, שטעלען ארויס א זעלבסטשטענדיגע קאנדידאטען-ליסטע. פון לאדז וועט קאנדידירען אויפ'ן ערשטען ארט די געוו. דעפּוטאטין פּראָפ. פּראַיס פון לאדזער קרייז ה' פריים.

• • •

(ב) ווי בעקאנט, געהט די רעכטע פ. פ. ס. אריין אין צוזאמענשטעל פון „צענטראלעוו". די לאדזער פ.פ.ס. שפּראכען: שטעלען ארויס אן אנגענומענע ליסטע. זיי וועלען נישט געהן צוזאמען מיט'ן „צענטראלעוו", און נישט מיט קיין אנדערע וואהל-פערבינדונגען.

• • •

(ב) היינט אוועגנ ווערען פערענדיגט די לעצטע ארבייטען ביים צוזאמענשטעלען די וועהלער-ליסטען. מארגען וועט פארקומען א פערזאמלונג פון די פאר-זיצענדע פון די וואהל-רעווירן קאמיסיעס, וועלכע בעקומען די ליסטען. און א וואך ארום וועלען די ליסטען אויבערגעשיקט ווערען דורך די רעווירן-קאמיסיעס אין דער קרייז-קאמיסיע אריין.

• • •

(ב) די שטאט סטאראסטווע טרעט צו צו קאנטראלירען די וועהלער ליסטען וואס זענען צוגעשטעלט געווארען דורכ'ן מאגיסטראט.

(ב) דעם ערשטען וואהל-קאמיטעט אין לאדז האבען געשאפען די לינקע נ.פ.ר. בראש פון דער נ.פ.ר ליסטע אין לאדז שטעהען אלס קאנדידאטען געוו. דעפּוטאט וואשקעוויטש, ד"ר פויכנא, אינזש. וואיעוואודזקי.

קומענדיגע וואך וועלען אין לאדז ענטשטעהען די וואהל-קאמיטעטען פון דער סאנאציע און פון „צענטראלעוו".

דער שטרייק אין לאדזער טעקסטיל-פאבריקען

איין טייל פאבריקען איז דער שטרייק שוין ליקווידירט

(§) ווי בעוואוסט, איז דורכ'ן לאדזער קלאסען טעקסטיל-פאראיין ארויסגעלאזט געווארען אנ'אויפרוף צו די ארבייטער, זיי זאלען אנהויבען שטרייק אין אלע פאבריקען, וואו עס זענען גערוסען געווארען די לוינען.

אין ערשטען טאג פון שטרייק איז אויבערגעריסען געווארען די ארבייט אין דער פאבריק פון „לעווי און האלבעבערג" (פאמארסקא 5), „ברידער קאהן" (6. שערפינג 74), י. בוימער (סטאניסלאווא 2), קאראל בוהלע (הופּאמעשטנא 9) און ל. שפירא (קאפערניק גאס 55).

די פאבריק פון ל. שפירא איז באלד נאכגעקומען די פאדערונגען און די ארבייטער זענען באלד צוריקגעטרעטען צו דער ארבייט. עס איז אויך געקומען צו אנ'אויסגלייך מיט אנדערע אונדוסטריעלער, וועלכע האבען געהעכערט די לוינען.

היינט וועלען אויסברעכען שטרייקען אין א גאנצע רייה אנדערע טעקסטיל-פאבריקען.

אונטער די קלאנגען פון נייעסטען „שלאגער" איז א לאדזער יוד אומגעקומען אין פאריז

(וו) פון פאריז קומט אן א ידיעה, אז אין דער גרויסער קאוויארניע „דופאנט" איז בעגאנגען זעלבסטמארד דער לאדזער יחיאל ראזענצווייג. פאר'ן אויסשיסען זיך פון א רעוואלווער האט ער אויסגעטרונקען שארפע משקאות און האט געהייסען זיך צושפילען דעם לעצטען פאריזער „שלאגער". יחיאל ראזענצווייג איז בעגאנגען זיין פערצווייפעלטען שריט צוליב נויט.

געשעפטען פון אלטע מלבושים
מוזען דעזינפעקצירען זייער סחורה

די לאדזער סאניטאר-מאכט לאזט די טעג ארויס א פעראָרדנונג וועגען דעם, אז אלע הענדלער פון אלטע, איבערגעטראגענע מלבושים, מוזען לאזען דעזינפעקצירען זייערע סחורות, כדי אויסצומיידען אנשטעקונגען מיט קראנקהייטען פון די ערוואגען, וועלכע האבען די אלטע מלבושים פערקויפט.

חיכטיג פאר די, וואס ווילען שטודירען מעדיצין אין פראג

אין דעם נייעם אקאדעמישען יאהר, וועט אויף דעם מעדיצינישען פאקולטעט אין פראג אנגענומען ווערען נייע סטודענטען אהן שום בעגרענצונגען אין שייכות דערמיט מאכט בעקאנט די „זעלבסטהילף ארגאניזאציע אין די סטודענטען — פוילישע בירגער אין פראג, אז די, וואס ווילען דארט שטודירען מעדיצין, זאלען וואס פריהער צושיקען די קאפיעס פון זייערע מאטורע-צייגנישען (אהן מעטריקעס). 7. איינשרייבונגען וועלען דויערן פון די ד. ח' ביז'ן 15 אקטאבער. די קאפיעס דארף מען צושיקען אויף פאלגענדען אדרעס:

Svépomoc posl. wys. škol Prisl, polskych, Praha II Albertov, Studentsky Domov.

שוידערליכער טויט אונטער א צוג

(ב) אויפ'ן באהן הויף אין רעטקינא, איז געשעהן א שוידערליכער פאל. א יונגע פרוי, וואס האט געוואלט דורכגעהן דורך די שינעס איז איבערגעפאהרען געווארען פון א צוג. אין א האפנונגסלאזען צושטאנד האט מען זי איבערגעפיהרט אין שפיטאל, וו זי איז געשטארבען.

פערצווייפעלטע לאגע פון יודישע הויזירער

א גזירה, זיי זאלען אינגאנצען נישט קענען האנדלען אין פויזנער קאנט

(—) זינט פיל יאהרען לעבען פון הויזירעריי סיי אין לאדז, סיי אין די שטעטלעך ארום לאדז מעהרערע הונדערט יודישע פאמיליעס. זיי וואנדערן איבער פאמאזשע און פויזנער געגענד. פון דארף צו דארף, פון שטאט צו שטאט און פערשפּרייטען צווישען דער דארפישער בעפעלקערונג און די פערווארפענסטע ערטער די לאדזער טעקסטיל-אויסארבייטונגען.

אין יאהר 1928 האבען די מאכט-ארגאנען אויף פאמאזשע און פויזען אנגעהויבען בעגרענצען דעם הויזירער-האנדעל הורבעם, וואס די דארטיגע וואיעוואודזטוועס האבען איינגעהערט ארויסצוגעבען די הענדלער די אויגערופענע „הויזירער וויזעס", אהן וועלכע דער האנדעל איז פערבאטען.

דער לאדזער הויזירער פעראיין האט אונטערגענומען אנ'אקציע צו העלפען די יודישע הויזירער ס'זאל זיי ווי עס איז ערלויבט זיין זיך צו בעוועגען אין יענע געגענדען מיט זייערע פעקלעך סחורה.

אין משך פון 3 יאהר איז נע'פועל'ט געווארען ביי דער מאכט, אז די מאמע נוימבעדערפטיגסטע יודישע הויזירער זאלען ווייטער בעקומען די האנדעלס-ערלויבנישען פאר פויזען און פאמאזשע, הגם די קריסטליכע הויזירער וויסען עד היום נישט פון די דאזיגע שוועריגקייטען.

איצט ווערען די לאדזער יודישע הויזירער ווידער בעאונרוהיגט, ווייל אין יאהר 1931 וועט ביי אלע יודישע הויזירער צוגענומען ווערען יעדע מעגליכקייט צו האנדלען.

די פערוואלטונג פון הויזירער פעראיין אין לאדז האט בעשלאסען צו אינטערווענירען ביי דער רעגירונג, אז די נייע גזירה, וואס איז געוועגערט ספּעציעל געגען יודען, זאל בטל-ווערען, כדי נישט צו פערגרעסערען די רייהען פון די פרויטאזע, וועלכע בלייבען אהן אויסזיכט אויף עקזיסטענץ.

שיקט אייערע לשנה-טובה-וואונשען דורכ'ן „לאדזער טאגעבלאט"

לכבוד ראש-השנה וועט „לאדזער טאגעבלאט" ערשיינען אין א פיל גרעסערע צאהל זייטען און אין א פיל גרעסערער אויפלאגע מיט א ים הערכסט-אינטערעסאנטען לעזע-שטאף, ארטיקלען, פעליעטאנען, ערצעהלונגען און בעשרייבונגען פון די בעסטע און אנגעזעהענסטע יודישע שרייפטשטעלער. חוץ דעם וועט די ספעציעלע ראש-השנה-נומער ענטהאלטען

א פערגרעסערטע אנאנסען-אפטיילונג פאר ראש-השנה-וואונשען.

שפארט אייך איין די מיה צו שיקען לשנה-טובה'ס אייערע פריינד — איהר קאנט דאס טוהן בעסער און פראקטישער און ביליגער דורכ'ן „לאדזער טאגעבלאט".

אונזערע בעדינגונגען

זענען זעהר צוגענגליכע און עס וועט אייך קאסטען ביליגער, ווי די געדרוקטע קארטען מיט קאנווערטען און פאסט-מארקען און טויזענדער אנדערע יודען וועלען לייענען פון אייך און וויסען פון אייך.

אויך סוחרים, פירמעס און אינסטיטוציעס דארפען זייערע ראש-השנה-בעגריסונגען שיקען דורכ'ן „לאדזער טאגעבלאט"—זיי וועלען דאדורך איינשפארען געלד און געווינען פאפולאריטעט!

עקזעמפלארען פון ראש-השנה-נומער „לאדזער טאגעבלאט" וועלען מיר ארויסשיקען וואוהין איהר וועט אונז נאר בעטען.

וואס פריהער יאהר וועט בעשטעלען אלץ בעסער, שענער וועט זיין די אנאנס.

א נייע רעווי-טעאטער „טשארנע אקא" ווערט געעפענט אין לאדז.

אין לאקאל פון קינא-טעאטער „סירענא" (אלעקסאנדער גאס 37) ווערט מארגען שבת געעפענט א רעווי-טעאטער „טשארנע אקא". דער ארטיסטען-אנסאמבל בעשטעהט פון אנגעזעהענע ווארשאווער אקטיארען דאבראויאצקי, טשעלעצקא, טשארטקאווסקא, שימאנסקי, צעסארסקא מארטיניו, עווויל און פיל אנדערע וואס בעגייסטערן דאס פובליקום מיט זייער געזאנג, טענץ, סקעטשען א. א. וו.

צו דער ערעפנונג ווערט געגעבען די באמבאסטישע רעוויע אין 18 בילדער א. נ. „לאדז איז פאר'שכורט".

נערוועך-ליידענדע און געמיטס-קראנקע שעפט דאס זעהר מילדע און נאטירליכע „Franciszka Józefa" ביטער-וואסער, א גוטע פערדייאונג, פרייען קאפ און רוהיגען שלאף.

פון לאדזער האנדעלס-געריכט
—:o:—
אופּאדלאשטש, נאדזאר, רעגולאציע

(5) דעם 18. פעברואר ד. י. איז די פירמע „באווקין, מאוו און שטיילערמאן" בעשטימט געווארען א „נאדזאר" אויף 3 חדשים. נאך דעם אפּלויף פון געריכטס אויפזיכט האט דאס געריכט פעראָרדענט אנצוהויבען אונטערהאנדלונגען וועגען א רעגולאציע-אפּמאך מיט די קרעדיטארען. דעם 4. אויגוסט איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די קרעדיטארען, וועלכע האבען מסכים געווען אויף 70 פראצענט פון דער נעבארגטער סומע, בעצאהלט אין דריי גלייכע ראטעס אין 2 יאהר. פון די 22 קרעדיטארען, וואס רעפּרעזענטירען א קאפּיטאל פון 76,819 זל. האבען זיך ארויסגעזאגט פאר'ן אפּמאך 18 פון 59,187 זל. דער רעגולאציע-אפּמאך איז דורכ'ן געריכט בעשטעטיגט געווארען.

אונטער אנ'אופּאדלאשטש איז געשטעלט געווארען ראקאמשישעק שווימשאק, וועלכער האנדעלט אונטער דער פירמע "ראמאן גערטנער".

• • •

א"יה וואלמאן (נאוואמייסקא 22), הירש-געשעפט פון מענער-קאנפעקציע, האט דעם 27. מערץ ד. י. דיקלאנט א בוטע וועגען א „נאדזאר" אויף דריי חדשים. געמענדיג און אלט, אז די פירמע „א. וואלמאן" האט געהאט נאכלאסיגע היזקות (5000 זל.) און פערלויר ביים איהר פערמעגען און זי בעזיצט פוילשטענדיגע דעקונג אין די פליסיגע אקטיוען; — האט דאס האנדעלס געריכט אפגעזאגט צו בעשטימען א „נאדזאר". אריה וואלמאן האט אפּעלירט געגען דער דעציזיע און דאס ווארשאווער האנדעלס-געריכט האט אויך יא אנערקענט א „נאדזאר" אויף 3 חדשים. דאס לאדזער געריכט האט דאן בעשטימט אלס קוראטאר ה' דוד אבראמאוו אלס אויפזעהער ווּקטאר מאנדעלס פון סטוועראווא 6.

ערשטער קלאנג-קינא-טעאטער אין לאדז

SPLENDID

היינט און ווייטערדיגע טעג!

גרויסער סופער-קלאנג-פילם פון דער פראדוקציע "Ufa"

דאס געניאלע ווערק, רעזשיסירט דורך Joe May — א. נ.

„די טראגעדיע פון געליבטע"

לויט דער בעוואוסטער ערצעהלונג „דער אונשטערבליכער לומפּ"

די הויפּט-ראלען קרעאירען:

Liana Haid, Gustaw Frölich, H.A. Schlettow

דעם מוזיקאלישען וואקאלישען טייל האט בעארבייט פערזענליך ראלף בענאצקי קאמפּאזיטאר פון וועלטליכען רוהם. צווישען אנדערען וועט געזונגען ווערען די צוויי נייעסטע שלאגערס: 1) ערלויב מיר אנצונעהמען דיין האנד. 2) דיינע אויגען שעהנע מאדאם... — חוץ דעם: דער אויסערן-פראגראם וועט געגעבען ווערען אינגאנצען פּוליש. — פאספארטו און פריי-בילעטען אונגילטיג.

אנפאנג פון די סעאנסען 4, 6, 8 און 10 אווענד פרייזען 1, 2 און 3 זל.

שעף פון א קאמפאניע מיסברויכט מיט געלדער, וואס ער דארף געבען די זעלנער

אנגעהויבען זיך א גרויסער פראצעס אין מיליטערישען געריכט

(§) אין לאדזער מיליטערישען געריכט האט זיך געלטען אנגעהויבען א גרויסער פראצעס געגען סערזשאנט יאן סוטשאק. דער בעשולדיגונגס אקט ווארפט פאר, אז זייענדיג שעף און אונטער אפיציר פון דער רעכען-אפּטיילונג פון דער דריטער קאמפאניע פון 3. באאן ביים 10. פולק און סקערניעוויץ האט ער אין נאוועמבער 1928 דערהאלטען 550 זל. אויף אויסצוצאהלען „זשאלד" פאר דער גאנצער קאמפאניע. דאס געלד האט ס. ארעפּגעלאזט אין זיין אייגענער טאש. ער האט אויך נישט אויסגעצאהלט די „פענסיע" פאר דער קאמפאניע (העכער 500 זל.) פאר די זעלנער, וואס זענען אהיימגעפאהרען אויף אורלויב צו ניי-יאהר. דערביי האט ער געהאט א תירוץ, אז פאר דעם געלד, וועט ער בעסער מאכען די חנא פון די, וואס פאהרען נישט צו די עלטערן און קרובים. אויך דאס געלד האט ער צוגענומען פאר זיך.

ווייטער האט ער העכער א יאהר פון דער פולק-פראוויאנטור גענומען צו 150 גראם זייף פאר, יעדען זעלנער פון זיין קאמפאניע הודש'ליך און ער האט די זעלנער געגעבען נאר ווינציג. פיל זעלנער האבען נארנישט בעקומען קיין זייף. איינמאל האט ער נישט אויסגעצאהלט דעם „זשאלד" אונטער תירוץ, אז ער וועט פאר דעם געלד קויפען פאר דער קאמפאניע א ראדיא-אפּאראט. קיין ראדיא איז לסוף נישט געקויפט געווארען און דאס געלד האט סוטשאק בעהאלטען פאר זיך. די מיסברויכען זענען אבער ארויס ווי בוימ-אייל אויפ'ן וואסער.

צום פראצעס זענען אריינגערופען געווארען 70 עדות.

די ערשטע ערקלערונגען פון ד' עדות זענען בעלאסטענד פאר סוטשאק'ן. דער פראצעס וועט אודאי דויערן א 5 טעג.

דער עדות מאטשעיעווסקי איז ארעסטירט געווארען און געריכט פאר פאלש עדות-זאגען.

ווײַנען אויף ימים-נוראים!

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז צו די אנקומענדע ימים-נוראים איז מיין געשעפט פערזעהען אין גרויסען אויסוואהל מיט די וועלט-בעריהמטע

ווײַנען פון דער פירמע שולדענריין

אין ווארשא, פראנציסקאנער 11

גענוי צו די זעלבע פרייזען ווי אין דער אויביגער פירמע.

חוץ דעם איז מיין געשעפט שטענדיג פערזעהען אין א רייכען אויסוואהל מיט "BEZ"-ווײַן (אהן אלקאהאל), רויט-ווײַן פאר דיאבעטיקער (צוקער-ליידענדע) ווי אויך אלע סארטען „כרמל"-ווײַנען.

ביי געלעגענהייט ווינש איך צום נייעם יאהר מיינע ג' קונדען, געסט ווי אויך אלע, מיט וועלכע איך שטעה אין געשעפטליכער פערבינדונג — א כתיבה וחתימה טובה.

מיט אכטונג **גוטמאן, לאדז**

פל. וואלנאשטשי 11, — טעל. 158-20

וועלענדיג געבען די מעגליכקייט אלע אהן אויסנאם צו זעהן דעם פילם וואס האט אויפגערודערט די גאנצע וועלט

„לעגיאן פון די געפּייניגטע"

אין משך פון די לעצטע 3 טעג פרייטאג, שבת און זונטאג די פרייזען פון אלע פלעצער

צו 1 זל. און 1.50 זל.

האבען מיר בעשלאסען די פרייזען פון די פלעצער צו ערמעסיגען!!

דירעקציע פון קינא-טעאטער „PALACE"

געוו. דעפוטאט קארפאנטי ארעסטירט אין קאטאוויץ

פונאנדערגעלאזען דער שלעזישער סיים דורך דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט

אין גאנץ ארץ-ישראל איז ראש-השנה געוועזן רוהיג

קארפאנטי ארעסטירט

קאטאוויץ, (טעל.)
נאָך דער פערענדיגונג פון פּראָקוראָר פון קאטאוויצער קרייז געריכט, איז דא נעכטען אַרעסטירט געוואָרען דער געוו. דעפוטאט פון ווארשאווער און שלעזישען סיים, וואויטשעך קארפאנטי. דערמיטגלייכן איז אין זיין וואוינונג דורכגעפיהרט געוואָרען א רעוויזיע.

קארפאנטי זאל זיין ארעסטירט געוואָרען פאר בעגעהן קרימינעלע און פאליציאישע פערברעכענס.

נאָכ׳ן אַרעסט פון קארפאנטי׳ן, איז דורכגעפיהרט געוואָרען א גענויע רעוויזיע אין קארפאנטי׳ס צייטונג „פּאָלאָניא“. די רעוויזיע האט געדויערט עטליכע שעה צייט. דער אַרעסט פון קארפאנטי׳ן האט אין שלעזיען געמאכט זעהר א גרויסען רושם.

פונאנדערגעלאזט דער שלעזישער סיים

קאטאוויץ, (טעל.)
עדערנעכטען ארום 10 פריה דאט דער מארשאלעק פון שלעזישען סיים, וואָלני, בעקומען א דעקרעט וועגען פונאנדערלאָזען דעם שלעזישען סיים.

די נייע וואהלען-צום שלעזישען סיים זענען בעשטימט געוואָרען אויפ׳ן 23. נאָוועמבער ד. י.

פער׳חתמעט די דרוקעריי פון „פאלאניא“

קאטאוויץ, (טעל.)
די דרוקערײ פון „פּאָלאָניא“ איז פער׳חתמ׳עט געוואָרען דערפאר, ווייל די פינאנץ מאכט איז געקומען עטליכע צעהנדליגע טויזענד זל. שטייערן.

אונגעלונגענער אלגעמיינער שטרייק אין שלעזיען

קאטאוויץ, (יט״א)
אין צוזאמענהאנג מיט קארפאנטי׳ס ארעסט, האבען די פ.פ.ס. כ. ד. און נ.פ.ר. ארויסגעלאזען א געמיינזאמען שטרייק אויפרוף. דער שטרייק, וואס איז געווען בעשטימט אויף היינט האט זיך נישט איינגעגעבען. קיין אין פאבריק איז נישט געשטאנען.

איז גאנץ ארץ-ישראל איז ראש-השנה געוועזן רוהיג!

טויזענדער מתפללים פון גאנצע לאנד ביים כותל

לאנדאן, 27. (יט״א)
פון ירושלים מעלדעט מען, אז ביידע טעג פון ראש השנה זענען אדורך רוהיג אינגאנצען לאנד. די שוהלען זענען געווען איבערפולט. קיין ירושלים זענען אָנגעקומען גרויסע מאסען יודישע ארבייטער פון גאנצען לאנד צו בעזוכען דעם כותל מערבי

ביים כותל זענען אונאויפהערליך פארגעקומען תפילות.

אין צווייטען טאג ראש השנה ביי מעריב האבען אונבעקאנטע מענשען געווארפען 2 שטיינער אין דער ריכטונג פון די מתפללים. עס האט קיינעם נישט געשאדט.

פאליטישער מארד אין פוזען

פוזען, (טעל.)
מיט עטליכע טעג צוריק איז דא פלוצלונג געשטארבען דער פאסטאר סלאוואוטער. מען דאט איז תחלת געמיינט, אז ער איז בעגאנגען זעלבסטמארד. ווי עס האט זיך אבער ארויסגעשטעלט איז ער ערמארדעט געוואָרען דורך דעם רעדאקטאר פון פוזנער „טאגעבלאט“ שווצאן. מיט׳ן מאָטיוו, אז דער פאסטאר זאל האבען פערראטען דייטשלאנד דורכדעם, וואס ער איז געווען לאיאל צו דער פוילישער מלוכה.

היינט דעציזיע וועגען אלגעמיינעם יודישען בלאק

ווארשא, (טעל.)
היינט דארף פאלקומען די ענדגילטיגע דעציזיע וועגען אלגעמיינעם יודישען בלאק. ווי מען שמועסט זאל די „אגודה“ פאר זיך פאדערן 50 פראצ. פון די מאנדאטען.

Bank Spółdzielczy
Kupców i Przemysłowców
w ŁODZI
Spółdz. z ogr. odpow. Tel. 136-46 i 188-34
39 צעגעלניאנא 39
פראנט 1-טער שטאק — פראנט 1-טער שטאק
נעמט אן וועקסלען, פראכטען און פערשידענע דאקומענטען אויף אינקאסא אויף אלע פלעצער אין גאנץ פוילען ביי א מינימאלער פראוויזיע און צאהלט אויס דעם זעלבען טאג, ווייזט איבער געלד אויף גאנץ פוילען, נעמט אן וקלאדען איינלאגען, נדן-געלדער און קלענערע אפשפארונגען אויף די בעסטע בעדינגונגען, מאכט די קאנטא און גיט ארויס אוואנסען אויף ׳אינקאסא
ערלעדיגט אלץ פינקטליך און רעעל.
די באנק איז אפען פון 9 ביז 2 מיטאג און פון 4–6 אווענד.

אתרוגים
מובחרים לולבים והדסים
איז צו בעקומען במקח השוה
ביי שמואל הירש לים און שלמה סקאצילאס
נאוואמיעסקא 17 אין דער צוקערניע פון משה דוד שטייער

לעצטע 4 גאסטראלען **ווילנער טרופע** יאהר XV אנס. מ. מזאה
זאל-פילהארמאניע נארוטאוויטשא 20
היינט זונטאג 8.45 אווענט צום לעצטען מאל
„טאג און נאכט“
פון ש. אנ-סקי
מארגען מאנטאג 8.45 אווענט צו פאפולערע פרייזען
„דער זינגער פון זיין טרויער“
פון אסיף דימאוו.

טעלעגראם!
ווי געוועהנליך איז אויך נעכטען ביי אונז געפאלען דאס געווינס
Zł. 10.000 na № 162650
ס. יאטקא
פיעטריקאווער 22, פיעטריקאווער 66, פאביאניץ. פל. דאמבר. 3

פערבאטען אין א״י קינדער חתונה האבען אונטער 14 יאהר

ירושלים, (יט״א)
די א״י-רעגירונג וועט אונגעלכען ארויסלאזען א געזעץ, וואס וועט פערבאטען די חתונה פון קינדער, יונגער פון 14 יאהר. די רעגירונג איז אבער נישט געניינט אנצונעמען דעם פארשלאג פון דער יודישער פרויען שוץ-געזעלשאפט, אז די בעגרענצונג זאל חל זיין אויף קינדער ביז 16 יאהר, נישט וועלענדיג ארויסרופען די געגנערשאפט פון די מוזולמענער, ווי דאס איז געשעהן מיט אנ׳עהנליכען געזעץ אין אינדיען. די רבנות-הראשית איז נישט צוגעשטאנען צו דער אקציע פון דער פרויען שוץ-געזעלשאפט, דנם די רבנות אנערקענט די שלעכטע זייטען פון הייראט צווישען קינדער, מחמת אין די ספרדישע קהלות ווערען פראקטיצירט חתונות פון קינדער.

בעשטראפט יודען פאר היטען שבת

טשערנאוויץ, (יט״א)
אין דאסטאווינע (בוקאווינע) זענען 8 רייה יודען פערמשפט געוואָרען צו ארעסט און צו געלד-שטראף פאר האלטען געשלאסען די קראמען אום שבת. די יודען זענען בעשטראפט געוואָרען אויף דעם סמך פון ארבייטס-געזעץ, וועלכער ערלויבט נישט צו האלטען געשלאסען די קראמען אין געווענליכע ארבייטס-טעג.

—:0:—

אנטי-דייטשע לאזונגען אויף די טראטוארען

(ב) אין שכנות מיט׳ן אנהויב פון דער „אנטי-דייטשער וואך“ זענען אויף די טראטוארען פון די לאדזשער גאסען אויסגעמאלען געוואָרען לאזונגען געגען דייטשלאנד און צו שטיצען די אינלענדישע פראדוקציע.

Do wynajęcia w nowym domu
po dwa pokoje z kuchnią i sklep.
Dogodne warunki. Miedziana 14 przy Wodnym Rynku.
4490

פולע טאבעלע פון די געווינסען / 5-טע קלאס — 16-טער טאג פון דער ציהונג

15,000 zł. na Nr. 25260.
10,000 zł. na N-ry 130524 190375.
5,000 zł. na N-ry 3076 19294 176015 197711 198146.
3,000 zł. na N-ry 7139 37417 51773 81291 122911 185112 198112 205555 208890.
2,000 zł. na N-ry 2331 4586 15263 18065 22779 41496 76169 117012 182827 192838 198955.
1,00 zł. na N-ry 9387 18077 21381 29698
54223 60801 71135 83191 85799 86044 92010
93595 100532 114470 124201 136765 136884
142177 145483 149320 177198 191799 191992.
600 zł. na N-ry 6661 7610 10735 23721
40930 41410 44169 44985 50967 56215 57024
60121 64699 66043 70733 78498 79580 95560
129255 130968 131249 134878 143028 166884
169875 174900 177549 184727 202793 203241.
500 zł. na N-ry 1305 1494 4178 4732
5624 5887 6170 6394 6536 7259 8806 8926 9249
9975 10070 11387 14519 14709 16829 19539
20127 20280 21608 21715 23304 25865 26512
27647 28063 31582 32900 39397 45257 45282
45316 45443 46191 50250 50832 51197 56447
57307 57571 58182 60904 60990 61765 61781
62434 62531 63579 63777 64157 65395 66430
67081 69406 70545 71814 74476 76112 76258
77527 78460 80016 80599 90706 91383 92101
93516 95162 95735 96172 97272 97792 100425
100485 101043 102193 103914 106015 106049
107196 109091 109532 110124 110360 110532
111489 111956 112226 112890 113462 113918
114041 118251 118315 118964 119169 122386
122987 123304 123756 124381 125652 125840
126164 126903 127840 128570 128862 130243
131136 131285 134003 134990 140695 141137
142122 143679 145230 147093 147098 148596
149037 151421 152752 156525 156980 157779
158087 158719 160883 162273 164922 165748
165794 166644 167689 169334 170359 170798
171202 171287 171887 173616 174325 175041
176040 176926 179879 181540 182649 182876
184998 185020 187303 188302 188617 188623
190700 193288 194223 197870 197884 200843
201560 201904 202880 202939 204477 204677
205726 205860 207348 208413 208751 208931
209915.

250 Zł

91 232 412 93 503 77 602 802 31 1007 116
47 236 37 303 80 477 529 778 808 74 2009 19
333 464 82 544 50 76 601 761 63 3017 104 35
234 47 444 500 26 654 70 834 923 31 69 4043
82 237 39 444 770 81 856 5021 85 189 413 554
613 717 73 86 97 935 55 6081 161 877 7010 39
72 157 90 256 841 53 468 741 834 8029 52 83
329 430 98 504 88 637 50 704 15 44 895 9001
86 137 64 388 425 28 69 529 661 79 752 69 89
986 10064 84 289 727 36 98 11055 106 56 210
99 425 58 74 94 649 93 766 855 948 12006 40
143 97 237 81 90 348 575 625 98 706 55 828 49
908 9 13019 127 89 249 407 75 037 819 38 935
94 14092 175 348 75 92 408 26 507 15 652 85
785 875 99 15135 40 889 94 99 16178 823 426
709 11 992 17009 116 75 264 79 85 385 413 540
49 661 76 837 933 18039 78 98 142 59 82 244
85 355 447 575 622 702 63 91 894 910 18 19166
252 356 85 647 57 701 8 66 804 949 20015 83
219 565 783 909 21018 136 212 26 35 370 91
93 588 63 925 59 93 22014 139 48 240 461 70
92 508 14 721 897 938 23139 308 444 615 815
84 24200 462 518 602.
25133 93 96 244 84 89 458 527 670 891
26067 253 770 844 940 77 94 27137 269 485
516 34 638 94 804 935 69 282323 74 381 446
663 855 928 29010 46 64 154 208 361 75 462
578 674 726 34 74 972 93 30055 208 318 558
81 610 14 50 54 715 57 64 934 52 31078 242
382 488 500 766 888 32027 164 255 305 21 430
557 619 80 707 835 82 33066 86 215 355 526
52 877 958 34014 164 71 276 88 304 448 562
89 692 715 35 98 99 949 35064 133 34 42 260
300 75 433 676 98 759 807 947 93 36090 164
77 81 271 366 73 439 77 532 615 34 839 37036
52 102 362 98 561 821 963 38122 75 681 718
89 93 39007 40 148 83 229 317 49 488 564 668
747 80 836 77 951 81 40108 333 74 421 576 807
23 41066 125 252 60 346 422 42 59 62 71 509
17 65 643 704 16 48 802 920 42212 22 46 70
475 76 617 19 784 951 43094 225 75 327 97 499
501 708 13 50 892 44035 86 124 333 419 49
516 796 869 911 30 45036 87 51 55 84 121 45
88 226 43 666 746 64 951 52 57 46018 50 114
87 264 73 76 341 486 542 672 707 814 33 72
902 66 47181 258 385 414 847 85 48428 50 85
560 90 629 722 82 920 58 49176 218 303 31 33
54 67 522 698 794 865 908 9 49.
50215 61 71 378 446 572 668 720 51045 51
350 837 52 978 52192 97 249 354 56 88 650
705 808 994 53111 58 298 324 51 736 65 852
94 54258 329 498 532 83 95 658 734 51 862
914 58 67 55047 49 167 89 277 81 442 52 71
566 662 86 724 87 857 82 904 30 95 56021 40
70 97 378 669 701 834 40 42 56 82 57065 122
42 72 75 81 355 483 551 662 88 815 88 977 82
58167 217 325 64 75 81 420 651 867 59129 222
49 78 421 511 712 47 97 868 60054 92 192 306
31 76 80 482 86 90 573 602 861 95 929 35
61006 156 223 335 93 407 523 656 59 96 844
920 40 57 70 62132 484 85 520 30 615 41 719
33 89 828 73 63023 37 124 29 38 292 338 428
60 61 71 726 62 803 17 58 90 64029 136 74 98
435 60 559 97 616 783 910 28 935 65060 148
87 324 45 77 411 507 10 769 816 98 952 66075
86 118 78 283 407 562 621 45 819 943 67091
104 41 256 99 307 425 42 905 19 68058 120
325 72 85 477 552 58 72 631 868 69043 79 190
383 99 455 516 87 804 70085 124 318 48 63
463 74 506 644 712 35 857 71179 98 372 421
37 577 95 97 711 848 50 72074 152 216 33 34
76 92 336 68 409 37 40 50 523 631 46 73 98
822 930 36 73190 301 29 446 551 678 790 806
72 908 73 98 74037 50 59 72 125 76 252 78 79
432 568 689 702 804 75 934 86.
75050 59 162 77 215 335 37 413 15 29 46 613 51 71
778 94 912 88 99 76138 341 418 37 626 841 90 931 37
74 77110 50 60 70 226 318 40 593 943 78207 38 92
317 88 797 16 872 79136 309 418 537 651 97 921 76
80133 823 379 448 52 503 73 81 634 774 950 81117
37 205 38 408 59 542 612 40 82 718 65 810 69 975
82007 105 10 25 52 337 85 403 57 643 705 96 83265
375 447 98 590 644 757 832 70 946 93 97 84047 205 62
83 341 69 96 400 62 537 620 93 877 913 28 44 85910 26
34 87 256 73 349 81 482 91 691 96 774 838 51 939 67
86072 114 215 313 21 34 2 838 87075 120 232 54 350
514 634 6 819 22 88095 132 34 43 96 470 569 616 93
747 812 079 09018 45 103 6 12 32 288 438 98 566 82
659 84 746 53 927 90005 67 170 229 432 535 604 17
76 704 845 973 81 91016 156 393 486 619 85 86 99
806 54 92044 84 12 604 721 97 837 93347 78 471 520
715 49 825 52 98 970 94014 231 311 42 64 67 71 94
685 703 849 50 81 95213 85 337 85 526 70 77 95 642
714 79 974 985 96182 278 350 461 683 84 717 22 837
71 86 97040 73 99 146 84 9 394 497 584 62 82 92
713 98114 44 65 95 382 403 19 543 59 622 43 83 745
811 45 94 99089 94 281 313 27 33 92 618 45 731 94
813 17 99.
100014 58 209 319 22 74 412 48 678 80 36 77
101265 313 81 443 544 46 96 625 44 902 102051 74
84 122 43 58 269 369 75 406 64 78 96 547 906 37 40
67 88 103040 114 16 250 318 644 713 53 822 918 54
104028 148 212 43 79 89 570 775 88 817 63 920 75
105058 125 49 231 65 387 420 690 719 72 807 14 47
106007 179 262 400 672 704 843 74 909 46 58 107008
9 73 93 150 214 67 361 588 664 830 108220 38 301
10 441 533 48 640 91 726 804 976 109047 253 81 396
449 513 70 626 967 89 110143 62 205 322 66 99 797
884 903 1111014 106 34 245 75 92 310 415 649 780
95 97 800 30 62 73 85 958 112355 423 28 95 555 698
739 815 113041 132 88 269 96 349 68 520 685 723 24
825 902 59 67 70 114107 12 375 418 829 62 115017 35
99 107 73 216 34 419 79 599 645 709 21 865 116015
171 88 233 64 629 42 715 18 58 70 962 117129 228
318 67 433 38 520 683 715 54 63 833 118012 105 99
431 89 699 707 836 965 79 119047 117 83 207 32 392
618 44 757 857 96 120137 41 66 235 312 68 463 503 7
672 755 801 941 121031 52 326 407 671 84 714 22
84 445 953 62 66 82 122097 109 28 80 92 267 91 466
689 794 809 62 95 96 946 52 70 123090 173 337 53
67 400 522 31 39 640 748 78 124030 33 178 302 77
480 586 96 834 40 47 936.
125100 276 304 824 525 85 126007 69 76 214 302
68 431 579 671 745 887 95 936 63 79 127081 155 255
68 365 94 555 745 80 82 952 128163 247 55 458 76
562 84 662 87 766 78 90 963 129008 105 79 225 47
78 300 12 47 48 55 440 522 628 47 713 852 900 25
61 130099 176 270 82 486 514 652 53 715 82 86 804
29 903 38 131012 93 236 36 435 61 543 63 94 665 78
97 711 62 879 905 57 132008 283 91 375 406 602 789
827 52 133174 258 407 40 648 747 842 84 957 63
134074 85 168 70 328 58 446 76 546 660 755 992
135358 69 433 621 716 32 69 98 907 136040 62 204
59 89 307 65 423 85 546 61 687 805 67 137005 42 114
41 76 200 17 327 89 524 793 853 85 138253 57 436
42 67 616 738 97 819 51 64 98 994 139065 115 213
376 213 376 451 95 539 41 56 636 732 80 849 949
140004 115 74 272 339 93 423 24 42 530 46 600 61
721 813 519 95 141013 43 57 134 38 206 64 303 411
514 16 620 63 846 85 953 142247 64 524 86 758 805
143033 66 232 43 48 333 84 413 75 525 62 733 900
37 51 93 144012 17 69 280 318 52 87 403 503 17 85
676 79 886 997 145013 102 54 370 521 751 94 836 900
19 40 146028 166 72 244 69 87 95 331 408 78 98 615
47 708 921 147042 219 55 91 414 542 628 96 853
148073 101 82 88 466 70 73 94 545 645 68 73 711
28 29 813 47 925 64 149073 104 238 300 67 88 527
633 727 44 807 42 47 941.
150003 10 76 153 818 20 30 61 404 56 98 658
151051 177 241 319 462 95 579 681 719 851 152014
64 72 94 200 88 349 501 24 972 153037 67 108 225 64
338 95 422 30 95 543 832 903 154011 126 230 39 323
31 405 19 514 95 97 644 736 893 155200 360 69 431
528 957 156049 174 254 80 380 406 75 99 511 46 765
839 87 157172 274 424 85 583 604 746 47 87 94 920
84 158036 185 94 99 217 402 72 607 715 56 805 8 971
96 159025 94 154 202 26 35 78 342 474 75 537 54
671 929 37 38 160046 92 118 97 202 490 594 691 741
70 89 92 93 828 61 161138 229 84 342 455 551 683
708 815 72 938 162032 281 373 446 608 45 737 802 3
84 938 81 84 163054 117 51 266 74 323 64 558 626
52 709 49 850 987 164170 230 390 404 614 31 38
705 165102 58 97 218 329 449 52 729 815 912 13
166011 42 168 274 90 357 547 48 614 29 876 167064
177 88 230 73 304 429 638 68 716 92 907 92 168038 88
152 352 66 504 5 98 608 742 61924 34 169063 90
276 330 66 412 59 65 564 712 872 94 920 27 170051
31 75 143 844 415 525 50 53 84 671 838 59 929
171018 136 263 81 438 97 634 734 842 6 903 172233 82
347 76 90 402 45 53 818 69 945 96 173046 179 313
81 430 542 69 705 10 42 79 958 174055 123 280 384
429 562 751 831 908 27 56 87.
175055 82 14 48 89 371 415 500 93 821 900 8
68 176052 244 68 436 59 62 85 541 72 78 615 752
886 953 177083 112 53 216 20 56 65 600 178010 73
267 343 97 540 656 99 731 68 860 950 179161 226
413 76 954 601 773 805 52 968 180187 226 31 47 394
424 601 823 78 910 64 68 84 181027 229 47 367 560
94 663 78 94 719 66 841 45 81 98 182092 237 48 310
510 30 38 647 727 885 89 927 183055 71 296 347 683
833 51 79 184066 170 74 222 524 27 58 61 92 629 61
724 25 868 185093 131 59 65 78 91 253 510 23 625
25 708 45 868 958 186037 83 188 250 329 79 410 35 62
687 98 712 76 97 848 77 77 920 47 60 187002 48 192
248 82 330 67 432 533 716 80 868 68 187002 48 192
248 48 192 248 82 330 67 432 533 716 808 68 188
188098 171 379 430592 765 81 831 89 921 189093 130
54 226 397 459 63 553 63 604 24 815 47 50 914 16
30 99 190153 92 325 452 633 804 969 191169 287 64
87 358 401 570 626 66 748 92 99 986 192036 62 93
93 191 349 65 311 37 590 618 39 96 727 32 65 814
951 193030 105 51 77 260 68 307 431 41 44 565 839
58 194083 114 73 336 457 63 97 529 812 53 989 195350
51 413 744 983 196035 41 117 213 93 382 400 40 49
501 603 58 700 838 197033 109 50 60 278 321 46 94
462 510 47 69 664 710 94 815 198210 611 37 703 34
835 947 199029 172 253 325 422 610 726 34 83 92 889
907 14 33.
200016 91 258 301 652 99 855 201030 107 13 11
260 76 89 324 485 551 616 30 202021 84 123 305 75
575 774 203215 300 27 99 558 772 826 49 940 204066
91 132 45 260 36 97 414 82 87 528 36 694 804 88 945
75 92 96 205017 330 98 539 612 48 83 782 810 43 97
206038 70 118 35 97 221 455 68 538 74 676 736 66
76 81 869 80 953 65 207000 74 207 50 357 408 616 42
99 713 43 84 807 53 948 75 208029 57 196 233 348 579
689 844 47 932 209012 66 106 316 581 97 660.

פערקויפטע נשמות
שפּאַנענדער ראמאַן

(154 פאָרטזעצונג)

— דאָס איז א שעהנע מעשה! — האָט גערמאַן געזאָגט מיט פערביטערונג,—ווער וועט פערזעהען דעם אַרעסטאַנט אין טורם?

דער קאָמענדאַנט אליין וועט זיך נישט א עצה געבען מיט דער נעסט.

— וועל איך איהם העלפען,—האָט מאַללי צוגעגעבען,—איך בנן געניג שטאַרק.

— דאָס פעהלט נאָך, — האָט גערמאַן געזאָגט. — דאָס איז דאָך א סוד.

— איך ווייס שוין דאָס געהיימניש פון לאַנג.

— איך מיין, אז איהר לעבט מיט'ן קאָמענדאַנט זעהר גוט? — האָט גערמאַן געפרעגט, וואַרטענדיג אויף א ענטפער.

— פונקט אזוי, ווי איך וואָלט געווען זיין ווייב.—האָט מאַללי בעמערקט.

— דעם פלאַן מיט דער נעסט איז אויך געווען מיינער, איהר זעהט דאָך, איינעם האָבען מיר געכאַפּט אזוי ארום.

— א שעהנער קרבן, א מענש אָהן א קאָפּ, מיר ווייסען יעצט אַזויפיל, ווי פריהער, האָט גערמאַן בעמערקט.

— פונדעסטוועגען וועל איך זיך זיכער דערוויסען, ווער עס איז דער מענש.

— זיין חבר—האָט איהם אָפּגעשניטען דעם קאָפּ, כדי מען זאָל איהם נישט דערקענען, — האָט זי געזאָגט,—אָבער עס וועט זיך זיכער געפינען צווישען די נייגיריגע א חבר פון געפאַנגענעם, און נישט ווילענדיג וועט ער פערראַטען, ווי ער הייסט און ווער ער איז.

— אהא, איהר האָט א אָרנטליכען שכל, — האָט דער קאָמערדינער זיך געווענדעט צום קאָמענדאַנט'ס געליבטע.

מאַללי פון איהר זייט, האָט וואָס אמאָל מעהרער דריי סטער געמאַכט גערמאַנ'ען.

ווען דאָס פיהלבאַרע פאַרעל האָט זיך אַזוי פריי געפלירטעוועט, האָט דער קאָמענדאַנט כסדר אָבסערווירט דעם טויטען קערפער. נעבען טויטען, אויפ'ן זאַמד האָט ער בעמערקט סמנים פון מענשליכע טריט.

— דאָס איז שרעקליך.—האָט ער זיך אָנגערופען.—די מענשען וואַרפען אָן א אימה.

א טרויעריגער איז ער צוריקגעגאַנגען צו זיך אין וואוינונג.

— זאָל מאַללי אַביסעל פרעהליכער מאַכען דעם קאָמערדינער. — האָט ער זיך צו איהר געווענדעט. און איך וועל דערווייל זעהען, צי אַלעס איז אין אָרדנונג.

ער איז אַרויף אויף די טרעפּען, פון הויף-איינגאַנג וואו ער האָט געטראָפען דעם תפיסה-וועכטער, צו וועלכען ער האָט געהאַט גרויס צוטרוי.

— קאָנטראָלירט שוין נאָך צי קיינער פעהלט נישט אין דער באַסטיליע. — האָט דער קאָמענדאַנט געזאָגט מיט א שטרענגען טאָן. צווישען די זעלנער איז אַלעס אין בעסטען אָרדנונג. אפשר פעהלט עמיצער פון די בעאַמטע. נאָכ'ן קאָנטראָלירען גיב מיר באַלד תשובה.

דער קאָמענדאַנט איז אַריין אין זיין צימער, וואו ער האָט געטראָפען גערמאַנ'ען אין א בעהויבענער שטימונג.

— יעצט מוז מען זיך פערנעהמען מיט'ן אַרעסטאַנט,—האָט ער געזאָגט אַריינגעהענדיג אין שטוב.

— איך קען נישט געהען מיט אייך, הער קאָמענדאַנט, — האָט גערמאַן רוהיג געענטפערט. — אָבער פרעלזין מאַללי וועט מיך פערטרעטען. דאָס איז דער שליסעל פון דער מאַסקע, איך גיב איהם אייך, נאָר גיט מיר איהם באַלד צוריק.

מאַללי האָט געבראַכט א קייבער'ל מיט עסענווארג. דערווייל איז דער תפיסה-וועכטער געקומען מיט'ן ראַפּאָרט, אז קיינער פון די בעאַמטע פעהלט נישט און אַלע זענען ביי זייער אַרבייט.

— דאָס איז אונמעגליך, עס מוז עמיצער פעהלען!

— איך גיב מיין הייליג עהרען-וואָרט פאַר דער גענויסטנהאַפּטיקייט פון מיין ראַפּאָרט.

— ווער איז אָבער דער טויטער אָהן א קאָפּ, ווער קען אַזוי ענטפערן אויף דעם געהיימניספולען רעטעניש?

קאַפּיטעל 66.

די שרעק פון פאַריז.

עס האָט אָנגעהויבען טאָגען.

אויף דער שפּיץ פון קינסטליכען פעלז זענען געזעסען די דריי רויבער, איינגעהויקערט צוזאַמען מיט טאָני'ן. די מחנה מענשען, וואָס זענען געשטאַנען אונטען, האָבען פערגעבריט א נייען אָנגריף. די מענשען האָבען נאָך נישט געוואוסט, וואָס פאַרא גורל עס האָט געטראָפען זייער חבר.

טאָני האָט אויפגעהויבען דעם קאָפּ.

— טייערסטער,—האָט זי געשעפּטשעט צו ברייטשייר'ן.

— דערלאַז נישט, אז איך זאָל אַריינפאַלען אין די הענד פון די אכזרים, אויב איך שטער דיר, טאָ הרג'ע מיך בעסער, און אליין ראַטעווע דיך מיט דיינע חברים.

(פאָרטזעצונג קומט.)

פאַרערט איבעראַל די בעסטע וועלט-בערימטע

מחזורים כל-בו עם אלפס הוצאת ירושלים-תל-אביב

וועלכע האָבען בעקומען א וועלט אויסצייכנונג א דאַנק די גוטע דרוק און גוט גלאַנץ פּאַפּיער מיט גרויסע אותיות און א גוטע יודישע איבערזעצונג, אז ווער עס קויפט די מחזורים ירושלים-תל-אביב דער פיהלט דעם אמת'ן עונג יום טוב.

די מחזורים איז צו בעקומען אין 1 באַנד, 2 באַנד, 4 באַנד אויף ראש השנה און יום כפור, ווי אויך אויף א גאַנץ יאָהר אין 5 באַנד און 9 באַנד אַלעס שעהנע פּראַכט-בענדער אויך אַלע לוקסוסאַוועס בענדער. אויך מחזורים „אבני נזר" אין קלענערן פאָרמאַט מיט א ריין יודישע איבערזעצונג אין 4 און 9 בענדער. א ליכטיגע דרוק און גוט פּאַפּיער כסדר מיט גרויסע אותיות אַלעס גוטע שעהנע פּראַכט בענדער. אויך צו בעקומען די בעריהמטע וויענער מחזורים מיט פּוילישע און דייטשע איבערזעצונגען מיט פיינע וויענער לוקסוסאַוועס בענדער אויף ר"ה יו"כ אין 4 טיילען, ווי אויך אויף א גאַנץ יאָהר אין 9 טיילען אויך 1 טייל און 2 טיילען. אויך סידורים מיט פּוילישע איבערזעצונג צום סעזאָן איז פאָרגעזעהן א גרויסען אויסוואַהל פון אַלע סאָרטען ספרים ווי, סידורים, מחזורים, חומשים, ש"ס טורים, רמבם, משניות, חוקים, פסוקים א.ז.וו. אַלע סאָרטען טליתים וואָלענע און זיידענע ציצית, תפילין, מזוזות, קאַפּלין, גאַרטלין אַלע זאָרטען עטרות עכט גאַראַנטירט זילבער א ספּעציעלער אויסוואַהל פון וויענער זיידענע טליתים, אַלע זאָרטען לערן-ביכער יודישע און העבּרעאישע ספּעציעל אויף שמחת תורה איז **פעהנער** מיט געפאַרבטע שטעקלעך פאַר קינדער פאָרגעזעהן א גרויסער אויסוואַהל אויך קליינע און גרויסע ספר תורה'לעך פאַר קינדער אַלע זאָרטען הבדלות.

הורט און דעטייל אַלעס צו די ביליגסטע קאָנקורענץ פּרייזען.

פאַר סוחרים א ספּעציעלען ראַבאַט

בעשטעלונגען פון פּראָווינץ ווערען זאָפאָרט ערלעדיגט.

צו ווענדען זיך דירעקט אין הויפּט ספרים געשעפט פון

יצחק שלאַמאָוויטש, לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ № 16

Księgarnia i Wydawnictwo **J. Szlamowicz** Łódź, Nowomiejska № 16

ווילנער ספרים-סקלאַד	פערקויף פון שול-ביכער אין אַלע שפּראַכען	ספרים סקלאַד וואָסכאָדניאַ 34 פּראָנט געשעפט	פערקויף פון שרייב מאַטעריאַל	פאָרטרעטונג פון קאָלאָמייער ט ל ת י ם.

מחזורים 25 פּראָצענט ביליגער!!!

דערמיט מעלדען מיר, אז דער ספרים-סקלאַד „מסורה" איז איבערגעטראָגען אויף וואָסכאָדניאַ 34. פּראָנט געשעפט ווי אויך איינגאַנג דורכ'ן טויער. צו בעקומען אַלע אָרט ספרים און לעהר-ביכער ספּעציעלער אויסוואַהל פון מחזורים, אויך די וועלט בערימטע ווילנער רב פנינים מחזורים, אויך מיט פּוילישע איבערזעצונג, ש"ס, חומשים, פסוקים, משניות, מדרשים, סדורים, טליתים, גאַרטלען, קאַפּלעך, ציצית, מזוזות, צום נייעם שול-סעזאָן פערקויף פון אַלערליי שול-ביכער אויך שרייב-מאַטעריאַל, אַזוי אז דאָס חדר יונגעל קאָן זיך אַלעס אוי'ן אָרט איינאָרדנען צו רעיעלע פּרייזען. מיר האָבען געפּועל'ט ביי די ווילנער ספרים פערלאַגען גרויסע הנחות ספּעציעל פאַר קינדער גמרות פאַר חדרים פון פירמע ראָזענקראַנץ, שריפטזעצער צו ביליגע פּרייזען, אַזוי אז דאָס אָרימע קינד וועט קויפען א ליכטיגע, ריינע, פּינקטליכע ווילנער גמרא צום פּרייז פון א וואַרשאָווער גמרא. געדענקט דעם אַדרעס:

וואָסכאָדניאַ 34, פּראָנט געשעפט אָדער דורכ'ן טויער.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראַלאַנישע און נערוועז-קראַנקהייטען.

קוואַרץ לאַמפּ-עלעקטרישער הייל-קאַבינעט-מאַשינעס

טעגליך פון 8 א זייגער פריה ביז 9 אָוונט

זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג

בעזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען

וויזיט 3 זלאָטעס

Szkoła Przemysłowa

T-wa Szerzenia Oświaty i Wiedzy Technicznej wśród Żydów w Łodzi, Pomorska 46-48, tel. 163-80

נעמט אָן איינשרייבונגען אויף

יעהרליכער אָוונט-קורסען פון וועבערײַ

די קאַנצעלאַריע איז טעטיג מאָנטאָג, דינסטאָג, מיטוואָך און דאָנערשטאָג פון 7.30 ביז 9.30 אָוונט.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, דאָס אין מיין נײַ-רעמאָנטירטען **פריזיר-אַנשטאַלט** זענען די פּרייזן בעדייטענד ערמעסיגט. שערען 50 גר., שערען מיט דער מאַשין 30 גר. ראַזירען 30

נראָשען מיט אַכטונג

פריזיר-אַנשטאַלט זאַכאָדניאַ 16

א געשעפט מיט 4 צימערן

און א קוך צוליב פערענדערונג פון א וואוינונג פון זאָפאָרט איבערצוגעבען. צו ערפאַהרען: 11 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנטינער) 47 (ביר-האַלע)

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, דאָס אין מיין נײַ-רעמאָנטירטען פריזיער-אַנשטאַלט זענען די פּרייזען ערמעסיגט. שערען קאָסט 1 זל., ראַזירען—50 גר., אָנדולאַציע 1.50, מאַניקיר 80 גר.

מיט אַכטונג פ ר י ז י ע ר-אַ נ ש ט אַ ל ט

פּיעטריקאָווער 60.

Dr. med. Leon Szykier

צוריקגעקעהרט

פּולנאָצנאַ 1 — טעל. 167-81

א טיכטיגער

יונגערמאַן

מיט א קאַפּיטאַל ביז 500 זל. ווערט געזוכט אַלס שותף. ווענדען זיך פון 9—11 פריה „Obrazpol", Piotrkowska 116, tel. 123-78

Związek Producentów Ryb w Warszawie Sp. Akc.

ODDZIAŁ W ŁODZI,

zawiadamia P. T. Konsumentów, że SKLEP NASZ przy ul. **POŁUDNIOWEJ 8**

prowadzony jest pod fachowym kierownictwem

i zaopatrzony został we wszystkie gatunki **RYB** żywych i śniętych

4253

Aha!

האַלאָ!!!

העל קרישטאַל

אַנערקענט

אַלס נישט-איבערשטייגבאַר גוט עמפעהלט

BROWAR GUSTAW KEILICH, ORLA

פערלאַנגט איבעראַל!

פערלאַנגט איבעראַל!

בחנם!

איז די אויגען - אונטערזוכונג ביים קויפען א בריל אָדער א צוויקער, וועלכע מען בעקומט א מ ב י ל י ג ס ט ע ן ביי

פר. פאַסטלעב פּיעטריקאָווער 71

א גרויסער אויסוואַהל פון שטייגער-ברילען **Zeiss-gläser**

ברילען, גלעזער קויפט מען נאָר ביי פאַסטלעב

עלטסטע און ביליגסטע געשעפט אין לאָדז.

צנים פחים בדרך עקש, שומר נפשו ירחק מהם.

תקעו בחדש שופר, בכסה ליום חגנו. כי חוק לישראל הוא

משפט:

איבער דעם זאָלסטו גלייך קומען אין דעם בעוואוסטען רעכטסקאָנסולטענטען-ביוראָ

מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

(זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79

וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, ג ע-וו י ס ע נ ה אַ פ ט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילע, קאַרנע, האַנדלאָווע אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין אורזשאָנד ראַזיעמטשי. ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

בעמ.: קלאַוזולעסאָוו זאַבעזפּיעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט

במשך 24 שעה.

מיט אַכטונג

ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

אין מיין ביוראָ

ווערט ערלעדיגט ביטעס אין אַלע אורזשענדעס, סאָנדעס, היפּאָטעקען, ירושות, די בעסטע עצות אין יורידישע געשעפטען אויך היפּאָטעקען-חובות

י. זאַמעק פּאָמאַרסקאַ 19

טעלעפאָן 200.10

קלויזולעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט אין משך פון 24 שעה

Dr. med.

J. Szmerłowski

אַקושער, גינעקאָלאָג

נעמט ווידער אָן

פּיעטריקאָווער 17 פון 4—7 אָוונט.

טוך- און קאָרט-לאַגער

Sz. Maroko, Łódź

נאָוואָמיעסקאַ 2 פּראָנט 1 שטאָק טעל. 15948

עמפּפעהלט צום ווינטער-סעזאָן א גרויסען אויסוואַהל פון די נייעסטע און בעסטע דאַמען- און מענער שטאָפען

דער דיפּלאָמירטער ווינער שוה-מייסטער

פון אָרטאָפּעדישע

שיך!!!

נעמט אָן בעשטעלונגען אויף שיך פאַר פערשידענע פוסקראַנקייטען ווי: פלאַט-פיס, קורצע פיס, אויסגעקרומטע פינגער, הויט-פערהאַרטעטע אָדטשיסקעס א.ד.ג. אגאַטאָמישע לויט דער מעדיצינישער פאָרשריפט. ערשטקלאַסיגע און עלעגאַנטע אויספיהרונג. איך גאַראַנטיר, אז נאָכ'ן בענוצען מיינע שיך ווערן בעזייטיגט אַלע פוס-שמערצען און פערהיט פון אַלע פוס-קראַנקייטען. די שיך אויף פלאַט-פוס ווערען אויסגעפיהרט אָהן שום וקלאַדקעס.

דיפּלאָמירטער ספּעציאַליסט פאַר אָרטאָפּ. שיך

Moritz Silberstein

Łódź, ul. Pilsudskiego 49

poprz. of. II piętro m. 51

אין דער 7 קלאַסיגע

קנאַבען שולע פון

נ. פיינהויז זאַוואַדזקאַ

— 26 —

ווערן אָנגענומען קינדער אין עלטער פון 5 יאָהר

בעמערקונג: די שולע עגזיסטירט שוין 37 יאָהר און אויסער די אַלגעמיינע למודים, וואָס ווערט גרינדליך געלערנט לויט דעם רעגירונגס-פּראָגראַם. צייכענט זי זיך אויס מיט איהר גרויסען פּראָגראַם פון אַלע יודישע למודים.

וויכטיג פאַר דאַמען!

מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבער-אַרבייטע איך אויף גענצליך נײַ. געדענקט די אַדרעס:

פאַר נאָר **2.50 זל.**

23 זאַוואַדזקאַ 23

בעמערק.: גײַ היטען די לעצטע נײַהייטען אין פ ײַ נ ע ר ב י ל י ג ע ר אויספּערטיגונג **50 פּראָצ.** ווי איבעראַל.

„TOLA"

אַבאָנעמענטס-פּרייזן [illegible] **אַנאָנסען-פּרייזן** [illegible]

Redaktor-wydawca E. Hamburski

Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 86

מעמאָריאַל פון דער „יודישער אַגענץ" פאַר דער בריטישער רעגירונג

די נישט-גענוגענדע עפענטליכע זיכערקייט אין א"י.—ווי אַזוי מען האָט כסדר בעזייטיגט יודען פון גרעניץ-קאַרפּוס און פון דער פּאָליציי.— די איינזייטיגע האַלטונג פון דער פּאָליציי בעת דער אויספאָרשונג נאָך די אב-געשעהענישען.

די ענדערונגען, וואָס די „אַגענץ" פאָדערט דורכצופיהרען אין זיכערקייטס-סיסטעם

לאָנדאָן, (יט"א) די „דזשואיש אַגענסי" האָט פאָרגעלעגט דער בריטישער רעגירונג אַן אויספיהרליכען מעמאָריאַל וועגען דער ענטוויקלונג פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים אין א"י. דער דאָזיגער מעמאָריאַל איז איבערגעגעבען געוואָרען דעם קאָלאָניאַל-אַמט אין חודש מאי ה. י. די יודישע טעלעגראַפען אַגענטור האָט איצט דערמעגליכט צו פערעפענטליכען איינציגע אויסצוגען פון דעם דאָזיגען וויכטיגען דאָקומענט.

אין ערשטען קאַפּיטעל פון מעמאָריאַל וועגען „שוץ און זיכערקייט" ווערען ענטהאַלטען פאָלגענדע בעמערקונגען:

די געשעהענישען אין אויגוסט 1929 האָבען בולט בעוויזען דעם אונגענוגענדען מצב פון עפענטליכער זיכערקייט אין א"י און די נויטווענדיגקייט דורכצופיהרען א רעאָרגאַניזאַציע אויף דעם געביט. דער ערפאָלג פון די העצער פאַר דער אויגוסט-שחיטה האָט איבערגעשטיגען אַלע ערוואַרטונגען. אין יוני 1921 זענען די ענגלישע בעוואָפענטע קרעפטען אין א"י רעדוצירט געוואָרען ביז 5000 פערזאָן. די א"י-פּאָליציי, וואָס האָט אַרויסגעוויזען איהר אונפעהיגקייט אין יאָהר 1921, איז רעאָרגאַניזירט געוואָרען און האָט דערגרייכט די צאָהל 1213 פערזאָן, דערונטער 38 ענגלישע אָפיצירען און 112 יודען. אין יוני 1921 איז געשלאָסען געוואָרען אַן אָפּמאַך צווישען דעם דעמאָלסדיגען הויך-קאָמיסאַר סער הערבערט סאַמועל און דעם פאָרשטעהער פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע ד"ר אידער, לויט וועלכען די ווערבונג פון נייע זשאַנדאַרמען האָט זיך געזאָלט שטיצען אויף פאָלגענדע יסודות: די זשאַנדאַרמעריע דאַרף בעשטעהן פון 1/3 יודען, 1/3 אַראַבער און 1/3 פון פערשידענע אַנדערע עלעמענטען. נישט געקוקט דערויף, וואָס דער פּונקט וועגען דער פּראָצענט-צאָהל יודען איז נישט אָפּגעהיט געוואָרען, בעזיצט דאָך דער אָפּמאַך א גרויסע בעדייטונג, ווייל ער שטעלט פעסט דעם פּרינציפּ פון א גלייכער צאָהל יודען און אַראַבער. אין די א"י-זשאַנדאַרמעריע האָט זיך ווירקליך אַרויסגעוויזען אַלס א טויגליכע און צופערלעסיגע קראַפט. אָבער סוף 1922 איז די א"י-זשאַנדאַרמעריע פערקלענערט געוואָרען אויף 450 פערזאָן. אין י. 1925 איז פאָרגעקומען א ווייטערדיגע פערקלענערונג פון די בעוואָפענטע קרעפטען. אין יאָהר 1926 איז פאָרגעקומען א פולשטענדיגע רעאָרגאַניזאַציע פון דער זיכערהייטס-דינסט און פון די פערטיידיגונגס-קרעפטען: א) דער ענגלישער פּאָליציי-קאַוואַלעריע איז אויפגעלעזט געוואָרען, ב) די א"י-דיגע און די ענגלישע זשאַנדאַרמעריע איז געוואָרען אויפגעלעזט, ג) די צאָהל א"י-פּאָליציי איז פערגרעסערט געוואָרען מיט 1550 אָפיצירען און מאַנשאַפט. דערביי זענען איינגעגלידערט געוואָרען 200 מאַן פון דער ענגלישער זשאַנדאַרמעריע און 300 מאַן פון דער א"י'דיגער זשאַנדאַרמעריע, ד) עס איז געשאַפען געוואָרען דער גרעניץ-שוץ קאַרפּוס אין עבר-הירדן. די דאָזיגע ענדערונגען האָבען אַרויסגערופען אַן ערנסטע בעאונרוהיגונג אין דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, ווי אויך צווישען דער יודישער בעפעלקערונג. בעזונדערס בעאונרוהיגענד איז געווען דאָס פערטרעטען די א"י'דיגע זשאַנדאַרמעריע, וואָס איז בעשטאַנען אין 50 פּראָצ. פון ענגלענדער און 15 פּראָצ. יודען, דורך דעם גרעניץ קאַרפּוס אין עבר-הירדן, וואָס בעשטעהט כמעט אויסשליסליך פון אַראַבער. דער דאָזיגער קאַרפּוס האָט געצעהלט סוף 1926 יאָהר 31 ענגלישע אָפיצירען און 37 יודען, זיי האָבען אָבער אויסגעפיהרט בלויז טעכנישע פונקציעס, די איבעריגע מאַנשאַפט איז געווען אַן אַראַבישע. די מאַכט האָט פעסטגעשטעלט אין אַן אָפיציעלען צירקולאַר, אַז יודען קענען נישט אַריינגעצויגען ווערען אין גרעניץ-קאַרפּוס. די א"י-דיגע ציוניסטישע עקזעקוטיווע האָט פּראָטעסטירט קעגען דער דאָזיגער בעגרענצונג, עס איז דערנאָך פערעפענטליכט געוואָרען א נייער צירקולאַר מיט'ן צוועק אויסערליך צו פערווישען דעם איינדרוק פון דעם פריהערדיגען צירקולאַר. נישט געקוקט אָבער אויף די דאָזיגע פאָרמעלע בעפרידיגונג און אויף די צוזאַגען, וואָס זענען געגעבען געוואָרען דעם פּרעזידענט ווייצמאַן דורך לאָרד פּלומער דעם 8-טען אַפּריל 1926 י., אַז ענטשפּרעכענדע יודישע קאַנדידאַטען וועלען ווערען אויפגענומען אין גרעניץ-קאַרפּוס, איז דער מצב פּאָליטיש און פּראַקטיש נישט געענדערט געוואָרען. די א"י-אַדמיניסטראַציע האָט געהאַלטען פאַר אונצוועקמעסיג אויפצונעמען א גרעסערע צאָהל יודען אין א מיליטערער איינהייט, וואָס איז געווען בעשטימט פאַר עבר-הירדן. עס דאַרפען אויך ענטוישט אַלע האָפנונגען צו פערגרעסערען דעם פּראָצענט יודען אין דער א"י-פּאָליציי. אַזוי אַרום האָט סוף 1926 עקזיסטירט א נייע ריין-אַראַבישע מיליטערער איינהייט אין דער פאָרם פון דעם גרעניץ-שוץ קאַרפּוס אין עבר-הירדן. אין דער פּאָליציי איז אויף דער אַלגעמיינער צאָהל 1752 מאַן געווען 212 יודען, אָפיצירען און מאַנשאַפט, און 1300 אַראַבער.

די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע האָט בעטראַכט דעם דאָזיגען מצב אַלס א העכסט אונבעפרידיגענדען און האָט ביי פערשידענע פאַלען געפאָדערט פון דער רעגירונג צו רעווידירען איהר פּאָליטיק אויף דעם געביט. אינ'ם מעמאָריאַל ווערען אויסגערעכענט אַלע שריט, וואָס זענען אונטערגענומען געוואָרען דורך דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע. די דאָזיגע בעמיהונגען זענען אָבער געבליבען אָהן ערפאָלג. די פאָרשטעהער פון דער רעגירונג האָבען מיט איינמאָל צווישען אַנדערן אויף אַנפראַגע פון פּראָפ. ראַפּאַרד פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע אין יוני 1926 פעסטגעשטעלט, אַז זיי נעמען איבער די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר דעם זיכערהייטס-מצב אין לאַנד.

סוף 1926 האָט די רעגירונג אָנגעהויבען צו ליקווידירען די פער'חתמ'עטע וואָפען-לאַגערס, וואָס זענען געשאַפען געוואָרען אין די יודישע קאָלאָניעס נאָך די אונרוהען פון יאָר 1921 פאַר זעלבסטשוץ-צוועקען. די דאָזיגע ליקווידאַציע איז פּראַקטיש דורכגעפיהרט געוואָרען אין פערלויף פון די לעצטע 3 יאָהר, בלויז איינציגע ווייטליגענדע קאָלאָניעס איז אָפּגענומען געוואָרען דאָס געוועהר ערשט איינציגע חדשים פאַר די אויגוסט-אונרוהען.

סוף 1929 איז בעשטאַנען דער מיליטערישער טייל פון דער א"י'דיגער פּאָליציי, וואָס איז בעקאַנט אונטער'ן נאָמען דיסטריקט פּאָליציי פון 1549 מאַן, דערין 212 ענגלישע אָפיצירען און מאַנשאַפט, 211 — יודען און 1126 אַראַבער. די יודען בילדען אַלזאָ בלויז 14 פּראָצענט פון דער אַלגעמיינער צאָהל, הגם די יודישע בעפעלקערונג בילדעט אַנ'ערך 20% פון דער לאַנדעס בעפעלקערונג. אין גרעניץ-קאַרפּוס אין עבר-הירדן, וואָס בעשטעהט פון 677 אָפיצירען און מאַנשאַפט, האָבען געדינט 27 יודען, (ד. ה. 4 פּראָצ.), וואָס דאַרפען אויסגעפיהרט הויפּטזעכליך טעכנישע פונקציעס. נישט געקוקט דערויף, וואָס אין ירושלים וואוינען 50,000 יודען, ד. ה. 60 פּראָצ. פון דער שטאָט-בעפעלקערונג, דינען אין דער שטאָט-פּאָליציי, וואָס צעהלט 3000 אָפיצירען און מאַנשאַפט, בלויז 41 יודען, דערין זענען 25 מיטגלידער פון דער פּאָליציי-קאַפּעליע. אין דער אַקטיווער פּאָליציי-דינסט געפינען זיך אַזוי אַרום אין ירושלים בלויז 16 יודען, ד. ה. 5,3 פּראָצענט פון דער אַלגעמיינער צאָהל.

אָפּשטעלענדיג זיך ווייטער אויף דער איינזייטיגער האַלטונג פון דער פּאָליציי בעת דער אויספאָרשונג נאָך די אב-געשעהענישען אין א"י, ווערט אין מעמאָריאַל געזאָגט:

נעמענדיג אין אַכט די דאָזיגע בעדויערנסווערטע רעזולטאַטען, מוז דורכגעפיהרט ווערען א גרינדליכע און ענטשיידענע ענדערונג פון דעם איצט-הערשענדען זיכערקייטס-סיסטעם, וואָס עס פאָדערט די אויספיהרונג פון די עלעמענטאַרע פליכטען פון דער מאַנדאַט-מאַכט, וואָס דאַרף שטעהן אויף דער וואַך פון רוהע און אָרדנונג, ווי אויך פאַר'ן שיצען דאָס לעבען און אייגענטום פון די בירגער. מיר ערלויבען זיך אַרויסצוזאָגען אונזער מיינונג, אַז בלויז דאַן קען זיכער ווערען די ווירקזאַמקייט פון פערטיידיגונגס קרעפטען און די האַלטונגס קאָסטען קענען איינגעשפּאָרט ווערען אין די ראַהמען פון די ספּעציעלע מעגליכקייטען פון א"י, אויב א צוקונפטיגער זיכערהייטס סיסטעם וועט זיך שטיצען אויף פאָלגענדע יסודות: א) ענטשפּרעכענדע פּראָצענט יודען אין דער פּאָליציי און אין גרעניץ-קאַרפּוס און ב) ווירקזאַמע מאַסנאַהמען פאַר דער זעלבסטשוץ פון די יודישע לאַנדווירטשאַפטליכע קאָלאָניעס און די יודישע פאָרשטעט. די יודישע פאָרשטעהער, וועמענס זיכערקייט און לעבען שטעהט אין קאָן און ווערט אָפּגעאָפּפערט, רוקט אַרויס בערעכטיגטע תביעות וועגען בענוצען בעזונדערע פערטיידיגונגס- און זיכערקייטס-מיטלען. די דיסטריקטען, בעוואוינט דורך א מעהרהייט יודען, דאַרפען הויפּטזעכליך פערטיידיגט ווערען דורך יודען, די אַראַבישע — דורך אַראַבער. צוליב דעם וואָס יודען בילדען 40 פּראָצ. פון דער יודישער שטאָט-בעפעלקערונג און די פּאָליציי-אַמטישע קרעפטען זענען הויפּטזעכליך קאָנצענטרירט אין די שטעט, קען דאָס דורכפיהרען פון די דאָזיגע פּרינציפּען ערלייכטערט ווערען דורך א גרעסערען אָנטייל פון יודען אין דער פּאָליציי ווי די אַלגעמיינע פּראָצענט-צאָהל פון דער יודישער בעפעלקערונג. די גלייכגילטיגקייט פון דער רעגירונג לגבי די בעדערפענישען און דער זיכערקייט פון יודען האָט געמוזט ערנידריגען דעם פּרעסטיזש פון יודען און ערמוטיגען די פעראַנטוואָרטליכע עלעמענטען.

ספּעציעל דאַרף אונטערגעשטראָכען ווערען די ווירקונג פון בעזייטיגען יודען פון גרעניץ קאַרפּוס אין עבר-הירדן אויף די אָריענטאַלישע מענטאַליטעט. עבר-הירדן בילדעט א טייל פון דעם מאַנדאַט געביט און דער גרעניץ-קאַרפּוס איז געשאַפען געוואָרען מיט'ן צוועק צו שוצען די געמיינזאַמע גרעניץ פון א"י און עבר-הירדן.

איינציגע פאָרשלאַגען אין דער פראַגע פון רעאָרגאַניזאַציע און אונזער'עם פון רוהע און זיכערהייט פון יודישן ישוב קענען איינגעטיילט ווערען אין 5 גרופּען: א) ארץ-ישראל'דיגע פּאָליציי. ב) עבר-הירדן גרעניץ קאַרפּוס, ג) זעלבסטשוץ מאַסנאַהמען פאַר די יודישע לאַנדווירטשאַפטליכע קאָלאָניעס, ד) ספּעציעלע פערטיידיגונגס שטעלען, ה) רעגולערע בריטישע מיליטער איינהייטען.

בנוגע דער א"י פּאָליציי שלאָגען מיר פאָר פאָלגענדע איינטיילונג: 20 פּראָצענט ענגלענדער, 40 פּראָצ. יודען און 40 פּראָצ. אַראַבער. מען דאַרף לעגען אַכט אויפ'ן קוואַליטאַטיווען און מאָראַלישען ניוואָ פון דער מאַנשאַפט. צו דעם צוועק איז נויטיג פערבעסערען די דינסט בעדינגונגען און דערמיט ערמעגליכען דאָס אַריינטרעטען פון יודען אין דער פּאָליציי און דאָס אויסוועהלען פון בעסערע מיט אַראַבער, א ווייטערדיגע בעדינגונג איז דאָס לעגען אַכט אויף דער בענוצונג פון דער העברעאישער שפּראַך אין דינסט. מען דאַרף זאָרגען דערפאַר, אַז די אַראַבישע פּאָליציאַנטען זאָלען זיך לערנען העברעאיש און די יודישע — אַראַביש.

די עבר-הירדן גרעניץ קאַרפּוס דאַרף רעאָרגאַניזירט ווערען אין א פּאַלעסטינער פערטיידיגונגס קאַרפּוס, וואָס זאָל בעשטעהען העלפט אויף העלפט פון יודען און אַראַבער. אויב אין דעם קאַרפּוס דאַרף איינגעגלידערט ווערען אַן ענגלישע אָפּטיילונג, שלאָגען מיר פאָר, אַז די צאָהל יודען און ענגלענדער זאָל צוזאַמען אויסמאַכען א העלפט פון דעם פערטיידיגונגס קאַרפּוס. מיר לאָזען אָפען די פראַגע צי עס איז צוועקמעסיג צו שאַפען ריין-יודישע אָדער געמישטע יודיש-אַראַבישע אָפּטיילונגען. ארץ ישראל דאַרף דעקען העכער 60 פּראָצענט קאָסטען פון פּאַלעסטינער פערטיידיגונגס קאַרפּוס. פאַר דער זעלבסטפערטיידיגונג פון די לאַנדווירטשאַפטליכע ישובים איז נויטיג תיכף צוריק איינפיהרען דאָס סיסטעם, וואָס איז איינגעפיהרט געוואָרען נאָך די אונרוהען פון מאי 1921, ווידער פערזעהן די ישובים מיט פערחתמ'עטע געוועהר-קאַסטענס, כדי צו ערמעגליכען די זעלבסטפערטיידיגונג אויפ'ן פאַל פון אַנ'אָנפאַל ביז זיי וועלען בעקומען שוץ פון דער רעגולערער פּאָליציי און מיליטער. עס דאַרפען איינגעשטעלט ווערען ספּעציעלע פּאָליציי-אָפּטיילונגען אין די יודישע קאָלאָניעס און פאָרשטעט. אַנ'ענטשפּרעכענדע צאָהל יודישע איינוואוינער פון די קאָלאָניעס און שטעט דאַרף אַריינגעצויגען ווערען אין דינסט פון דער א"י-פּאָליציי. דאָס וועט ערמעגליכען דער יודישער בעפעלקערונג צו שוצען זיך בעת א קריטישער לאַגע אויף אַנ'אָרגאַניזירטען אופן אונטער דער לייטונג פון די אינסטאַנצען, וואָס זענען פעראַנטוואָרטליך פאַר'ן אָפּהיטען די אָרדנונג. בנוגע די רעגולערע ענגלישע מיליטער אָפּטיילונגען ענטהאַלט דער מעמאָריאַל דעם פאָרשלאַג, אַז די אָפּטיילונגען פון לופט פלאָט און געפּאַנצערטע אויטאָס, וואָס סטאַציאָנירען אין א"י, זאָלען ערגענצט ווערען דורך אַנ'-אינפאַנטעריע באַטאַליאָן.

(דאָס ווייטערע קומט)

צפת—דאָס וויגעלע פון קבלה

די מערקווירדיגע יאָהרצייט-פייערונג פון ר' שמעון בר יוחאי, וואָס ווערט געפּראַוועט שוין אַכצעהן הונדערט יאָהר.—די קאַפּעליע קלעזמער און די ווילדע חסידישע טענץ.-בילדער, סצענעס און איינדרוקען.

פון — י. ד. בערקאָוויטש

(ענדע פון פרייטאָג-נומער)

אין דרויסען. אויף דער צפת'ער הויפּט גאַס, שטעהט שוין א יום טוב'דיגער גערויש. א מענשליכער שטראָם לויפט פון אַלע זייטען, גיסט זיך פון בערגלעכע וועגלעך, בערגשטייגענדע אויטאָמאָבילען, איבערגעפּאַקטע מיט פּאַסאַזשירען, טראָגען זיך אין שטאָט אַריין, פערהילכען די לופט מיט זייערע האָרנס. און עס בעוועגט זיך דער עולם אויף די דעכער, אויף די גאַניקעס, אין די פענסטער פון די אַלטע שטיינערנע מויערלאַך, פון אויבען און פון אונטען, פון משוקאָוועס לעכער, קוקען אַרויס משוקאָוועס מאַנספּילען און ווייבערישע פּנים'ער, ווי פון א פּאָרטרעט-גאַלעריע, פאַרגעסענער וועלט. אין דאָ אויפ'ן אָפּגעגעסענעם פּלאַץ, וואָס ביים אַרויסגאַנג פון דער אַלטער שטאָט, וואַקסט דער געדראַנג פון מינוט צו מינוט. ס'איז א נערוועזער געמיש פון שטריימלאַך, שטרויענע הוט, ווייסע און שוואַרצע טורבאַנעס, געשאָרענע מעדעלישע קעפּ. פרום אָנגערוקטע שטעלען, זשופּיצעס, גוקערס, ווייסע לוצ'ישע העמדלאַך, טאָרבעדיגע אַראַבישע פּלודערען, אויסגענייטע רוסישע „קאָסאָוואָראָטקעס", זיידענע זאָקען, אָפּגעבריבענע נאַקעטע קני, שוואַרצע באָרוויסע פוס... עס הודעט אין די אויערען א גרענעדערע אויף אַלע לשונות: וואָלינער יודיש און תל אביב'ער העברעאיש. ניו יאָרקער ענגליש, אָדעסער רוסיש, גאָרגעלדיגער אַראַביש. מען רעדט פון דער „הילולא", אַז זי ווערט גרעסער פון יאָהר צו יאָהר. דאָ איהר אין זי גאָר גרויס — עס זענען שוין צוזאַמענגעפאָהרען הונדערטער אויטאָמאָבילען פונ'ם גאַנצען לאַנד. זיי זענען געקומען א סך אַמעריקאַנער... שוואַרץ אָפּגעפּרעגטע מאָגערע חלוצים פון ווייטע פּונקטען באַגעגענען זיך דאָ, פאַלען איינער דעם אַנדערען אויף די העלזער, צעקושען זיך. „מה שלומך, צבי?" (וואָס מאַכסטו, הערשעל?). „יפה, מצוין! ומה שלומך, חביבי?" (פיין, אויסגעצייכענט! און וואָס מאַכסטו, טייערער?). פון דעם האַרטען כאַבונג מיט די צוויי האַרטע „בית"ען דאַרף מען פערשטעהען, אַז דער צווייטער חלוץ איז א הונגער, אַרבייט ערגעץ דאָ אין גליל, וואו מען האָט זיך גענומען שאַפען א ספּעציעלען העברעאישען גליל'-דיאַלעקט, פּונקט ווי ס'איז געווען אין אַלטע צייטען פונ'ם בית שני... רעדען זענען ווייטערדיגע געשפּרעך פון די צוויי חברים קאָן מען שוין נישט הערען. וואָרום פון די פערבילויפענדע אויטאָמאָבילען מאַכט מען צום עולם מיט הימלען, מען שרייט עפּעס זעהר פרעהליך — מען בעגריסט, אַפּנים, בעקאַנטע. אונזער קליינע קאָמפּאַניע פון תל-אביב ווערט בעגריסט פון א גאַנצער שורה אָנגעפּאַקטע ליפּערדיגע אויטאָמאָבילען: דאָס זענען די אַקטיאָרען פון „הבימה", וואָס האָבען דאָ אין ארץ-ישראל, נאָך א טריאומפירענדען גלות, אָפּגעריכטען אָבער פרעמדע לענדער, נאָך אָפּגעלעבט. זיי לויפען אונטער קעגען מיר: מיט א טאָפּעלער כוונה: ערשטענס, סתם זעהען א יודישע שמחה; און צווייטענס — זיך אָנטרינקען מיט מוטיווען פון דעם סאַמע קוואַל פאַר א צווייטען „דיבוק"...

— אהא. מען ווייס, ס'איז דאָ פרעהליך! — זאָגט אונזער אַמעריקאַנער שכן פון דער „אכסניה" צו זיין ברונ'ער ווידענע, וואָס שטופּט זיך מיט א שטייפען ברונז'ען פּנים און מיט שטייפע קיילעכדיגע עלענבויגענס דורכ'ן געדיכטען עולם — עס האָט זיך געלוינט די עקספּענסעס!..

און אַט לאָזט זיך שוין הערען פון אונטען, פון דער אַלטער שטאָט, א הילך פון קולות, אויסגעמישט מיט בעקאַנטע מענער פון יודישער חתונה-מוזיק — די פּראָצעסיע קומט! עס בעוועגען זיך פּאָליציאַנטען, אַראַבישע און יודישע, טרייבען דעם עולם צו ביידע זייטען גאַס, מאַכען א וואַרע. די פרעהליכע חתונה-מענער הויבען זיך פון דער טיף אַלץ העכער און אַליץ נעהנטער, ביז די פּראָצעסיע שפּאַרט אַרויף אויבען, אויף דער הויפּט גאַס, פאַר די אויגען פון דעם וואַרטענדיגען עולם. עס ענטפּלעקט זיך אַנ'אויסערגעוועהנליכער ספּעקטאַקל, וואָס א נייער מענש האָט עס קוים געקאָנט זיך פאָרשטעלען. א הימעל שוואַרצקעפּיגער מזרח'ישער מענשען-שטראָם, וואָס ברויזט און שרייט אין ווילדען עקזאַלטירטען טאַנץ און געזאַנג, און דער דאָזיגער ווילד צעגאָסענער טייך ווערט איינגעהאַלטען ביים סאַמע ברעג דורך א קאַלטבלוטיגען גרוי-פּלאַנדערנען בריטישען מענשעל, מיליטעריש געקליידעט, וואָס רייט פאָר'אויס אויף זיין געצוימטען פערד, און דער בעגלייטונג פון עטליכע פּאָליציסטען, מיט געשלאָסענע ליפּען און מיט דער רוהיגער גלייכגילטיגער מינע פון א פרעמדלענדישען גאַסט. דער פרעמדער שמאָלצער הערשער קוקט אָבער אויס א הויבט פּוסטעל קאָמיש אין פערגלייך מיט דעם, וואָס קומט פאָר הינטער זיינע פּלייצעס. דאָרטען געהט אָן א עלט יודישע קליינשטעטעלדיגע קאַפּעליע. אַנ'אָרעמע יודישע קאַפּעליע פון קלעזמער מיט צושויבערטע פרעהליכע בערדלעך און פאות, מיט צושפּילטע לאַנגע קאַפּאָטעס, שפּילט אויס מאַרשירענדיג א חסידישע האָפּקע; עס רייסען געשמאַק א פּאָר הילכליכע פידעלען, עס פייפט שקאַצעוואַטע א פלייט, עס פּויקט אין דער וועלט אַריין א קעסעל פּויק. הינטער דער קאַפּעליע ווערט געטראָגען די אַלטע ספר תורה פון דעם ארי הקדוש, בעקרוינט מיט אַנ'עלטער זילבערנער „כתר-תורה" און שווער בעלאַדען מיט זילבערנע גלעקלאַך און „עץ חיימס". די ספר תורה ווערט געטראָגען נישט פון איינעם — זי געהט איבער פון האַנט צו האַנט, אַרומגערינגעלט מיט א ראָד פון רבנים און חשוב'ע חסיד'ישע זקנים, וואָס טאַנצען אַרום איהר מיט ליכטיג בעגייסטערטע פּנים'ער, פּלעסקען מיט די הענט און זינגען אין א צוואָרפענעם כאָר: „אשריך, בר יוחאי!" (אַז וואויל איז צו דיר, דו זוהן פון יוחאי!). די ראָד האַלט זיך אין איין בייטען — עס פלעכטען זיך אַריין אין איהר אַליץ נייע פּערזאָנען, יונגע חסיד'ישע בחורים'לאַך, א פּאָר צוזאַמענע חלוצים אין קורצע הויזלעך, און צו אונזער גרויסען חידוש — אויך עטליכע פולבלוטיגע אַראַבער אין עלטע טורבאַנעס, מיט צופלאַקערטע שוואַרצע אויגען און שוואַרצע בערדלאַך, וואָס לאָזען זיך טאַנצען אַרום דער יודישער תורה אין ווילדען מדבר'דיגען עקסטאַז. נאָר דער הויפּט טענצער דאָ איז איינער א דאַרער יוד אין א שמאָלער ריפּסענער זשופּיצע און אין אַנ'אָפּגעבליקטען שטריימעל, וואָס ליגט איהם שוין אויף דער פּאָטיליצע. יענער טאַנצט נישט אין ראָד, נאָר בעזונדער פאַר זיך, מיט'ן פּנים צו דער ספר תורה, געהענדיג אין טאַנץ הינטערווייליגס. דאָס אַסקעטיש ביינערדיגע געזיכט איז אַרום אונגעצונדען, בעגאָסען מיט זונ'נער פרייד, דאָס שוואַרץ-גרוי-ליכע צינגעלע בערדעל צוטערט פון דבקות, און די לאַנגע געפלאָכטענע פאות וואַרפען זיך, ווי לעבעדיגע נפשות, אין א שיכור'דיגער התלהבות, ער הויבט די רינגע פיס אין פלאַמיגען טאַנץ. און צוזאַמען מיט די פיס טאַנצען איהם אונטער דער שמאָלער ריפּסענער קאַפּאָטע די שפּיציגע ביינערדיגע אַקסלען און אַלע זיינע גלידער. פון צייט צו צייט, ווי אויפגעוואַכט פון טיפער דבקות, צוושאָקעלט ער די לעבעדיגע פאות מיט בעגייסטערטען דאַוונען, מיט א קנאַקען די פינגער און צושריט זיך אַקעגען דער ספר תורה אין אומענדליכער התפּעלות: „אַי, גוואַלד, אשריך בר יוחאי!"... — און לאָזט זיך ווידער אין עקזאַלטירטען טאַנץ.

די פּראָצעסיע געהט לאַנגזאַם פאַרביי מיט אָפטע אָפּשטעלונגען, און דער גאַנצער עולם פון דער הויפּט גאַס מישט זיך אויס מיט איהר. זי פאַרקערעוועט זיך ערגעץ אין א צווייטער גאַס, פון וואַנען די קולות מיט די מענער פון דער חסיד'ישער האָפּקע לאָזען זיך הערען אַלץ שוואַכער און שוואַכער. און דאָ הויבט זיך אָן אַנ'אַנדער פּראָצעסיע — די בעוועגונג פון די אויטאָמאָבילען, וואָס זענען אויסגעשטעלט אין דער גאַנצער לענג פון דער הויפּט גאַס, האַרט ביי די הייזער. מיר זעצען זיך אַריין אין אונזער אַלטען אויטאָמאָביל, וואָס קוקט דאָ אויס צווישען די איבעריגע פיינע גלאַנציגע אויטאָמאָבילען, ווי א אָרימער קרוב אויף א רייכער חתונה. דערפאַר אָבער איז אונזער שאָפער זעהר אויפגעלעגט: א חוץ וואָס ס'איז יום טוב'דיג אַרום און אַרום, איז ביי איהם היינט גלאַט א גוטער טאָג — ער האָט אונז געבראַכט קיין צפת פּונקט אין דער צייט, און אָהן א סימן פון א „פּאָנטשער"! „ווען איינער פאָטער זאָל געווען היינטען ישאַי, וואָלט מען איהם היינט געמעגט זאָגען: „אשריך בר-יוחאי!" — שפּאַסט מיט איהם דער עלטסטער פון אונז, וואָס האָט ליב אַמאָל זאָגען א ווערטעל. מיר זיצען אין אויטאָמאָביל א גאַנצע האַלבע שעה און ריהרען זיך נישט פון אָרט. א פּנים דער צפת'ער פּאָליציסט, וואָס שטעהט דאָרטען ביים עק גאַס, האָט זיך דערשראָקען פאַר אַזאַ מענגע אויטאָמאָבילען און ער ווייסט נישט וואָס צו טון מיט זיי. די שאָפערס ווערען אומגעדולדיג און הויבען אָן טומלען מיט די האָרנס. אונזער מאַשין שטעהט נישט אָפּ פון קאָמפּאַניע און לאָזט אויך הערען אין כאָר איהר אַלטען אָנגעשטאָפּעלטען קול, וואָס ענדיגט זיך מיט א הייזעריגען קוויטש. עס צעשטעלט זיך א גאַנצער קאָנצערט. ענדליך לאָזט מען אונז אַרויס פון שטאָט אויסצוועגען. מיר גלידערען אַראָפּ מיט דער לאַנגער שורה אויטאָמאָבילען צום שאָסיי, וואָס פיהרט קיין מירון — און מיר דערזעהען פאַר זיך עפּעס אַזעלכעס, צוליב וואָס עס האָט זיך געלוינט צו וואַרטען א האַלבע שעה: איבער דעם וועג, וואָס רינגעלט אַרום צפת'ער באַרג אין דער הויך, ציהט זיך א גערוליכטע מאַסע פוסגעהער, געפלעקט שוואַרץ און ווייס, צוגיסט זיך ווי א לעבעדיגער טייך איבער די שטיינער, וואָס שלענגלען זיך אַראָפּ אין דער נידער, און שטראָמט ווידער אַרויף ערגעץ ווייט צו א באַרגיגען וועג, וואָס שטעהט שוין רויט בעלויכטען פון דער נידעריגער זון. דאָס ציהט זיך די יודישע בעפעלקערונג פון צפת, צוזאַמען מיט אַלע פוסגעהער פונ'ם לאַנד, קיין מירון, און עס דאַכט זיך אונז פון דער ווייטען, ווי א גאַנצע שטאָט וואַנדערט אויס אַקעגען נאַכט אין די הויכע סודות'דיגע בערג אַריין, צוליב א טיפער סודות'דיגער מיסיע... דאָס בילד פון די מחנות פוסגעהער איז אַזוי פערכאַפּענד, אַז מיר זענען גרייט אָפּשטעלען די מאַשין אין מיטען וועג און שטעהן און קוקען. דערויף איז אָבער נישט מסכים אונזער שאָפער. ער זאָגט: „די מאַשין, אָהן עין-הרע, לויפט היינט אַזוי גלאַט — לאָז זי זיך לויפען"... פאָהרען מיר ווייטער און קומען אַריין צווישען הויכע בערג, וואָס וואַרפען שוין קוהלע טונקעלע שאָטענס, באַמש דער בלויער הימעל שפּרייט זיך נאָך פון אויבען זוניג-העל. און אויך דאָ טרעפען מיר יונגע יודישע פוסגעהער, וואָס שפּאַנען איינזאַם, פערטראַכט, אין שאָטען פון די פעלזען, פערענדיגען זייער לאַנגען וועג קיין מירון. עס קומט אַרויף אויפ'ן געדאַנק, אַז דאָ פאָהרען מיר דאָך אין די אַלטע צפת'ער בערג, וואו עס האָבען אַמאָל געוואַנדערט אין טיפער פערטראַכטקייט די מקובלים, דער אר"י מיט זיינע תלמידים, געזוכט נאָ'ם פערבאָרגענע וועגען, געטראַכט און נישט געקאָנט צוטראַכטען דעם קץ, דעם סוף פון דעם לאַנגען פינסטערען יודישען גלות... און אַט וואַנדערען דאָ זייערע איינזאַמע אור-אייניקלאַך, די קינדער פון דעם שפּעטסטען דור, אויך אין טיפער פערטראַכטקייט, אויך געקומען אַהער זוכען דעם לאַנג געגאַרטען קץ... ווי ווייט עס זענען די ערדישע אייניקלאַך פון זייערע הויך שוועבענדיגע אַלטע זיידעס — און דאָך איז דער וועג איינער און דער חלום איז איינער...

צו מירון האָט אונזער מאַשין נישט געקאָנט צופאָהרען. עס האָבען איהר פאַרשטעלט דעם וועג לאַנגע שורות פון אויטאָמאָבילען, וואָס זענען געקומען פריהער. זענען מיר אַראָפּ און זיך געלאָזט געהען און דאַרף אַרויף צו פוס.

—080—

די פרוי שמייכעלט אַנדערש

(ענדע פון זייט 4)

זעהר וועניג. די אַראַבער בעהויפּטען, אַז דער יענקי קען טון אַליץ אין דער וועלט, א חוץ שמייכלען מיט א נאַטירליכען וואַרמען שמייכעל. דער שמייכעל ליגט נישט אין דער נאַטור פון יענקי און נישט אין די אומשטענדען, אין די לעבענסבעדינגונגען זיינע. וואָרום אַמעריקע איז א לאַנד פון קאָלאָניסטען, וועלכע האָבען געמוזט פיהרען א האַרטען קאַמף פאַר'ן לעבען. אַליץ, וואָס אַמעריקע פערמאָגט, איז געשאַפען געוואָרען דורך שווערע אַרבייט און דרייסטע אונטערנעמונגען. דעריבער, איז ביי די יענקיס נישטאָ דער עכטער שמייכעל, וואָס קומט פון ליכטיגקייט און געמיטליכקייט.

אָבער אַז א שמייכעל אויפ'ן פּנים איז א נוצליכע זאַך, דאָס איז אָנערקענט אין אַמעריקע. אַליץ ווייסען, אַז דער שמייכעל איז א נויטווענדיגקייט פאַר דעם ערפאָלג.

ווען א מאַן שמייכעלט נישט, ווען זיין פּנים איז שטרענג און אָנגעצויגען, קען דאָס איהם שאַדען אפילו צו זיין קאַריערע. וואָרום דאָס ווייזט, אַז ער גלויבט אין זיינע אייגענע מעגליכקייטען, און דאָס רופט אַרויס צוטרוי צו איהם.

בעריהמט מיט דעם שמייכעל פון זייערע אויגען זענען די איטאַליענישע און שפּאַנישע פרויען, וועלכע לעבען אונטער'ן בלויען הימעל פון דרום. בעזונדער'ס שמייכלען שטענדיג די פרויען פון דרום-שפּאַניען, פון אַנדאַלוזיען. אפילו ווען זייערע אויגען זענען פול מיט טרערען, קען מען אַרויסרופען ביי זיי א שמייכעל.

אַפּנים, אַז דער שמייכעל האָט א סך צו טון מיט דעם קלימאַט און די געאָגראַפישע בעדינגונגען פון לאַנד.

א. נאַרודער.

ווידער אַן אינטערוויאו מיט מאַרשאַל פּילסודסקי

וועגן מלוכה-בודזשעט און די געוועזענע דעפּוטאַטען

וואַרשאַ, 27. (טעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט.) מאַרשאַל פּילסודסקי האָט נעכטען ווידער געגעבן דעם רעד. מיעדזשינסקי אַ אינטערוויאו פון וועלכען מיר גיבען איבער דעם הויפּט-אינהאַלט נאָך אַ צוויי וואָכענדיגער הפסקה וועל איך זיך ווידער דערלויבען צו פרעגען דעם מאַרשאַל וועגען גאַנג פון זיין אַרבעט אַלס שעף פון דער רעגירונג.

— איך בין איצט אינגאַנצען פערנומען מיט'ן צוזאַמענשטעלען דעם

מלוכה-בודזשעט

אויפ'ן קומענדען יאָהר און איך קאָן זיך גאַנץ ווייניג אָפּגעבען מיט אַנדערע זאַכען. די אַרבעט איבער'ן בודזשעט איז זעהר אַ שווערע — מען דאַרף אָנהויבען דעם בודזשעט נישט פון די הוצאות נאָר פון די הכנסות. לויט דער קאָנסטיטוציע מוז דער בודזשעט צוגעשטעלט ווערען אין אָקטאָבער, וואָס עס איז פאַר פּוילען אַלס אַגראַר-לאַנד לחלוטין נישט צוגעפּאַסט. דער בודזשעט וואָלט געדאַרפט צוגעשטעלט ווערען ערשט אין דעצעמבער ווען די פּראָגנאָזען קענען זיך שטיצען אויף ווייניגער וואַקלדיגע יסודות. דערוייבער האָט מיך תמיד געוואונדערט

די טאַקטיק פון סיים

וואָס פערשלעפּט די אַרבעט איבער'ן בודזשעט, אָהן טעכנישער געשיקטקייט זוכענדיג ביי דער רעגירונג בלויז געלד, געלד און געלד. דערוייבער האָב איך פאָרגעלעגט די מעגליכקייט צו מאַכען דעם בודזשעט נאָר אויף איין חודש און געגעבען אַ מעגליכקייט דעם מלוכה-פּרעזידענט אויסצונוצען זיינע רעכט און דער סיים דעבאַטע איבער'ן בודזשעט נאָך אויף 1 חודש.

מען דאַרף מאַכען דעם בודזשעט פּראָדוקטיווער. פון דער אַמעריקאַנער הלואה האָבען מיר אויסגעגעבען 135 מיליאָן אויף פערגרעסערען די שכירות פון די מלוכה-בעאַמטע און די סומע האָט שפּעטער בעלאַסטעט דעם נאָרמאַלען בודזשעט. איך האָב שוין דעמאָלט געוואָרנט פאַר דעם דאָזיגען אונקלוגען העכערען

די בעאַמטען-פּענסיעס

אָבער דער סיים האָט גאַנץ רוהיג ערלעדיגט דעם ענין העכערענדיג די הכנסות און מאַכענדיג דעם בודזשעט פאַר קאָמיש און אונאויספיהרבאַר. אַזוי האָט מען געהעכערט די צאָל-הכנסות, וואָס האָבען זיך אָבער גראָד פערקלענערט, מען האָט געהעכערט די מאָנאָפּאָל און באַהן-הכנסות, וואָס האָבען זיך אויך גראָד פערקלענערט. מיט איין וואָרט מען האָט מיט'ן בודזשעט געמאַכט קונצשטיקלעך פערגעסענדיג בלויז די אויסגאַבען אויפ'ן סיים, פאַר די קעשענעס פון די דעפּוטאַטען.

די צווייטע בעלאַסטונג פון בודזשעט איז די אינטערווענץ אויף די

תבואה-פּרייזען

וואָס עס קאָסט די מלוכה יעדען חודש פון 3 ביז 3.3 מיליאָן און דאָס דריטע לאָך שאַפט זיך דורך די אַנגעשטרענגטע אַרבעט איבער'ן בעהערשען

די אַרבייטסלאָזיגקייט

אמת די דאָזיגע אַרבעט האָט געגעבען אַ גרויסען רעזולטאַט. די צאָהל אַרבייטסלאָזע איז אין די לעצטע חדשים געפאַלען צו דער צאָהל פון די נאָרמאַלע ציפערען אויף 100 טויזענד, אָבער כאָטשען קאָסט עס טאַקי.

אָהן ספק איז אויף מיר אויסגעפאַלען אַ לייכטערע אַרבעט ווי אויף סלאַוועק'ן, ווייל מיר שטעהען איצט פאַר די פעטערע חדשים. אָבער אויסצובעסערען די שאָדענס פון אַמאָל איז נישט לייכט.

איך וואָלט דערוייבער שטאַרק געוואָלט, אַז דער טערמין אויף צושטעלען דעם בודזשעט אין אָקטאָבער זאָל געענדערט ווערען אויף יאַנואַר, כדי אַזוי אַרום זאָל דער סיים אין דער צוקונפט קענען פרוכטבאַרער אַרבעטען איבער'ן בודזשעט. דאָס איז אָבער אָפּהענגיג דערפון, צי די וועהלער וועלען אויפהערען צו

וועהלען געצאָהלטע ליידאַמעס

און מענשען וואָס דאַרפען פאָהרען קיין וואַרשאַ, כדי צו זיין „איבער-שאַפערען", אויבער פּרעזידענטען, אויבער קאָנגרעסמאַנען, אויבער-פינאַנסיסטען". יעדנפאַלס קען איך איצט זאָגען, אַז דער דריי-יאָהריגער בודזשעט וועט אָפּגעשלאָסען ווערען

אָהן אַ דעפיציט

און דאָס זעלבע וועט געשעהן אויך מיט'ן איבעריאָהריגען בודזשעט.

איז בכן דער מאַרשאַל לעצטענס מסדר געווען פערנומען בלויז מיט'ן בודזשעט?

— ניין, אויב אַזוי זענט איהר זיך גראָד טועה. מיין אַרבעט איבער די חשוב'ע געוועזענע דעפּוטאַטען קען מיך נישט אָפּשטעלען. איך בין זעהר צופרידען, אַז געריכטען האַנדלען מעהר וועניגער אויפ'ן זעלבען אופן ווי איך וואָלט זיך דאָס געוואונשען און דאָס — אויך קען דאָס אויך פערזיכערן — אָהן שום דרוק פון מיין צייט.

די דעמאָראַליזאַציע פון די הערען דעפּוטאַטען, וואָס מיינען, אַז זיי מעגען אַלץ טון אונטערן דעק-מאַנטעל פון דעפּוטאַט, קען מעהר נישט דערלאָזען ווערען. איך בעדויער בלויז, וואָס

די געריכטס-פּראָצעדור

איז צו לאַנגזאַם און די געריכטען וועלען אפשר גושט בעוויזען אין אַזאַ קורצער צייט דורכצופיהרען די פּראָצעסען.

אָבער דאָ וועלען די דאָזיגע אומפלייטיגע „בעשעפטיגונגען" לכל הפחות זיך אויסזיצען ווי געהעריג אין תפיסה און זיי וועלען זיך אפשר אויסלערנען אַביסעל דיסציפּלין, וואָס מען האָט אָנגעוואָנדערט צו זיי אין די הערען „פּוסקאַטשעס" וועלען אפשר אויך אַביסעל פערלירען די גייסטיגע פערקריפּלונג זייערע.

איבריגענס האָב איך זיך אין דער לעצטער צייט פערנומען מיט איין ערשיינונג. ווי איהר ווייסט דאַרפען די

דעפּוטאַטען, וואָס זענען געוועזען מלוכה-בעאַמטע

דאָס רעכט צוריקצוגעהן אויף זייערע פּאָסטענס נאָכדעם ווי דער סיים איז פאַנאַנדערגעלאָזען געוואָרען. אַרבעטען וועלען די דאָזיגע פּראָווילעגירטע הערען נאַטירליך נישט, אָבער געלד וועלען זיי נעמען, און אַז קומט אויס פאַר זייערטוועגען אָפּצוזאָגען פון די פּאָסטענס אַנדערע מלוכה בעאַמטע, וואָס דאַרפען די גאַנצע צייט געאַרבייט, אָבער די געוועזענע דעפּוטאַטען זאָלען צוריקקומען אויף זייערע פּאָסטענס.

אַזעלכע הערען זענען דאָ ביז 40. און די מיניסטאַרען צוזאַמען מיט מיר האָבען געהאַט אַ שווערע אַרבעט, ביז מיר זענען ווי עס איז אַרויסגעקראָכען פון דעם ענין נישט בעלאַסטענדיג די מלוכה-קאַסע מעהר ווי מיט איין חודש-ליגע גאַזשע. די דאָזיגע שענדליכע פּראָצעדור פון די אַזוי גערופענע געוועזענע דעפּוטאַטען ציהט זיך בכן און אַלע נעמען פון מלוכה לעבען — פון דער תפיסה ביז צום וואַרעמען פּאָסטען. און איבער דעם אַלעם מוז אַרבעטען דער שעף פון קאַבינעט. גלויבט מיר, אַז איך אַרבעט צום ערגסטען פאַר די הערען געוועזענע דעפּוטאַטען, און די לעבענס מיאוסקייט פון אַזעלכע אַנאַנאַסען זאָל לפּחות רויסקריכען פון דרויסען.

נייער גענעראַל סעקרעטאַר פון דער א"י רעגירונג שוין איבער גענומען דעם אַמט

ירושלים, 27. (יט"א) קיין ירושלים איז אָנגעקומען דער נייער גענעראַל סעקרעטאַר פון דער א"י רעגירונג יאַנג. זיין ערשטע אַרבעט אויף דעם אַמט איז געווען אַ קאָנפערענץ מיט די פאָרשטעהער פון דער „אַגענץ" עקזעקוטיווע.

דאַנציגער סאָציאַל-דעמאָקראַטען בעגריסען דעם וועלט-קאָנגרעס פון אַרבייטענדע ארץ-ישראל

דאַנציג, 27. (יט"א) די דאַנציגער סאָציאַל דעמאָקראַטישע אָרגאַניזאַציע האָט אַרויסגעשיקט אַ בעגריסונגס-דעפּעשע צום אַלוועלטליכען קאָנגרעס פאַר'ן אַרבייטענדען ארץ-ישראל, וואָס האָט זיך היינט געעפענט אין בערלין.

מעמאָריאַל פון דער האַנדווערקער-קאַמער

צו פערקלענערען די שטראָף-פּראָצענטער פאַר שטייערן

(§) די לאָדזשער האַנדווערקער קאַמער האָט זיך נעכטען געוואָנדט צום פערבאַנד פון די האַנדווערקער קאַמערען, ער זאָל זיך בעמיהען צו רעאַליזירען דעם בעשלוס פון קאָנגרעס פון די האַנדעלס-קאַמערען וועגען פערקלענערען די שטראָף-צינזען פאַר'ן אָפּשלעפּען מיט איינצאָהלען שטייערן ביז 12 פּראָצענט אַ יאָהר און די צינזען פאַר פּראָלאָנגירען די שטייערן ביז 8 פּראָצ. אַ יאָהר.

ווער וועט זיין רעגירונגס-קאָמיסאַר אין לאָדזשער מאַגיסטראַט?

פון מאַסגעבענדע קוועלען גיט מען נעמליך איבער, אַז דעם אַמט זאָל פערנעמען דער געוועזענער דעפּוטאַט וואָשקיעוויטש און דער לייטער פון אַ פּראָווינציאַל-אַמט ביי דער וואָיעוואָדזשאַפט, ה' לאַדאָווסקי. ביידע זענען נעכטען שוין אַרויסגערופען געוואָרען קיין וואַרשאַ.

(§) אין שייכות מיט דער ידיעה וועגען בעשטימען אַ רעגירונגס-קאָמיסאַר פאַר דער לאָדזשער זעלבסטפערוואַלטונג ביז'ן דורכפיהרען די נייע שטאָט-ראַט-וואַהלען, ווערען שוין אָנגערופען די קאַנדידאַטורען אויפ'ן אַמט פון רעגירונגס-קאָמיסאַר.

דיר. האָפיען פון דער אַנגלאָ-פּאַלעסטינאַ-באַנק אין לאָדז

אין אונזער שטאָט וויילט איצט אויף זיין דורכרייזע דער דירעקטאָר פון דער אַנגלאָ - פּאַלעסטינאַ - באַנק אין ארץ-ישראל ה' האָפיען.

היינט, 9 אָוונט וועט ה' האָפיען האַלטען אַ רעפעראַט אין דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע פאַר אַ געשלאָסענעם קרייז פון ציוניסטען „וועגען דער איצטיגער לאַגע אין ארץ-ישראל און די אויסזיכטען אויף דער צוקונפט".

אַרבייטער-דעלעגאַציע צו מיניסטער פּריסטאָר

(פּ) די דעלעגאַציע פון נ.פּ.ר'ישע פעראיינען וועט זיך ווענדען צום מיניסטער פּריסטאָר מיט אַ מעמאָריאַל, אונטערגעשריבען דורך 40,000 אַרבייטער, וועלכע פאָדערן זיי צו פערזיכערן אויף דער עלטער.

פערוואונדעט פון אַ פערבלאָנדזשעטער קויל

(וו) אויף זגיערזשער גאַס 146 איז נעכטען שווער פערוואונדעט געוואָרען פון אַ פערבלאָנדזשעטע קויל אַ געוויסער סטעפאַן מיקאַלאַיטשיק פון וואָרובלאַ גאַס 12. דער פערוואונדעטער איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל. די פּאָליציייאישע אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז די קויל האָט געשטאַמט פון איינעם, וואָס האָט געשאָסען נאָך וויוואַט. די פּאָליציי איז אויף די שפּורען פון דעם שיסער.

אַ שרפה ביי שייבלער און גראָהמאַן

(ב) אין שייבלער-גראָהמאַן'ס פאַבריק אויף עמיליע-גאַס איז אויסגעבראָכען אַ שרפה אין דער קעסעל-אָפּטיילונג. די שרפה איז באַלד איינגעלאָשען געוואָרען, דער גאַנצער דאַך איז אָראָפּגענומען ביי דער רעטונגס-אַקציע.

לאָדזשער טאַגעבלאַט

שטייגט טעגליך
אין טיראַזש

סיי אין לאָדז
סיי אויף דער פּראָווינץ

„לאָדזשער טאַגעבלאַט"
איז די פּאָפּולערסטע
און פערברייטעסטע
צייטונג אין לאָדז!

פולע טאַבעלע פון די געווינסען

5-טע קלאַס — 17-טער טאָג פון דער ציהונג

75,000 zł. na Nr. 83697.
50,000 zł. na Nr. 152252.
25,000 zł. na Nr. 57568.
10,000 zł. na Nr. 162650.

5,000 zł. na N-ry 23334 67331
97387 202910

3,000 zł. na N-ry 3716 24070
76769 84893 110815 159034 173053
208193

2,000 zł. na N-ry 10864 14143
14251 16902 19255 35830 46416 61837
73293 87444 100552 111039 123014
162854 172047 198656 201150

1,000 zł. na N-ry 215 419 4616
8943 33772 50599 61703 81190 95920
14325 122195 122195 134339 146474
169651 179907 185844 195670 197203
199099 207659

600 zł. na N-ry 1006 3059
10544 11077 11839 19596 28382 34326
346653 38429 51923 53043 62266 71376
79758 87684 92150 96912 105969 112186
134595 169231 170982 183145 183819
186179 188919 189430 190551 203863
105703

500 zł. na N-ry 75 890 1523
2283 2886 5347 10172 13080 14619
16948 18337 19605 19681 22550 25970
28609 32452 33952 36916 37536 38116
38522 40743 41750 42715 44407 46659
48294 48312 50619 51099 52112 54904
55273 57261 57373 57864 60070 61642
65326 65966 68231 68838 73339 75087
75718 75910 77020 78255 78842 79614
80776 83225 83654 84353 84557 89392
92620 93190 93814 94102 96166 99922
100501 102022 103991 107602 109280
110525 113837 115490 118424 118444
120820 121116 122846 124186 127176
127554 129994 131964 132572 134195
134565 124815 136156 136374 137499
138755 139445 142723 150439 150469
152316 153055 156337 156757 157868
158579 168182 164712 164980 166270
166863 166863 169719 171004 173445
175750 179121 180979 184553 186745
188825 189969 190959 193771 194796
194955 196855 199781 200031 201065
202882 203597 203602 205695

250 zł.

292 465 500 18 603 717 64 1030
125 33 262 342 422 40 48 520 685 792
809 90 984 2093 130 64 92 95 231 51
90 468 86 517 52 613 740 803 38 3050
398 271 541 65 676 752 887 4111 52
212 61 688 702 811 26 64 69 5000 4
821 32 98 263 337 60 60 91 93 99 559

84 610 84 6010 12 13 44 370 74 83
438 39 504 96 668 774 881 937 7042
87 178 207 55 314 55 437 80 659 782
820 56 99 952 8130 277 98 312 501 43
65 69 617 92 733 864 9266 467 582
624 793 854 10036 67 146 83 357 470
533 661 86 763 828 905 11037 49 122
38 270 81 315 67 405 46 629 705 898
909 12232 78 317 42 63 449 598 650
739 860 951 13022 199 201 447 92 586
729 61 861 70 953 14917 74 135 45 419
68 69 549 82 714 29 56 59 80 86 92
805 23 76 15045 113 373 74 437 551
66 600 25 88 734 887 925 55 77 93 97
16036 89 239 69 90 390 428 45 87 653
703 36 77 83 860 936 85 95 17080 83
169 216 31 45 47 81 331 577 683 755
816 965 18082 152 79 211 456 516 654
61 840 19110 79 85 376 79 413 95 543
70 77 676 736 55 821 939 20173 202
15 332 400 69 83 541 684 93 95 870
919 210126 152 342 54 404 584 938
22023 60 149 315 39 430 523 734 857
964 23074 234 74 330 31 42 77 433 47
66 544 770 81 882 951 24075 156 219
59 343 86 99 531 32 39 69 73 96 97
667 787 839 931

25068 128 242 388 441 638 718
933 26008 41 144 254 55 311 36
470 99 652 748 825 906 44 27003 128
246 63 319 99 432 502 69 705 28060
155 210 253 73 424 31 536 635 82 703
89 975 29052 59 81 112 213 23 57 466
70 607 18 70 723 921 30042 82 181 372
98 538 632 754 60 872 956 93 31041
125 230 36 304 435 561 622 713 62 808
934 47 32125 93 99 262 349 95 514 795
825 33152 82 288 91 374 484 548 688
770 827 34008 75 84 158 78 86 204 55
97 369 492 577 643 727 987 35041 70
77 246 348 513 63 727 33 848 83 982
36079 152 353 70 71 589 646 78 739
77 88 89 842 96 37044 101 99 217 331
488 530 611 16 716 67 804 51 902 18
38090 647 69 839 39217 38 322 32 99
457 64 526 30 783 856 954 57 40138
285 92 340 50 81 433 42 508 69 669 778
88 839 940 41206 24 329 484 520 600
42015 53 108 372 430 60 68 545 687
821 68 916 28 43147 59 82 289 409
691 782 802 12 95 905 44038 172 248
347 454 82 533 36 729 51 827 63 937
45024 180 261 318 98 434 48 722 818
46087 93 171 267 377 402 55 597 650
712 883 47029 205 31 37 433 45 537
655 752 89 890 965 48015 32 46 126
385 543 51 58 71 767 810 949 49041 69
83 147 222 80 328 460 536 81 729 806
907 50

50087 200 499 674 817 94 934 83
51010 36 228 80 315 451 605 8 710
909 52027 130 56 72 73 216 304 93
448 84 501 67 745 70 815 963 89
53171 260 659 757 61 54013 32 189
273 89 561 633 64 79 87 744 59 78
861 27 978 55010 117 68 72 99 204

19 351 90 47 557 632 764 72 881
56003 74 105 61 245 98 492 539 80
717 969 80 57067 118 203 304 541 619
44 761 77 801 58010 362 445 545 75
602 3 916 43 89 59013 81 157 215 62
86 448 60108 57 212 18 21 448 78 539
61 62 84 622 85 746 807 98 961 61066
81 730 46 818 65 86 918 62021 90 150
210 21 48 58 85 340 418 41 50 713
847 78 928 63127 63 87 215 57 308
88 499 606 19 774 834 970 64066 152
221 48 425 91 571 88 606 30 65047
152 323 55 441 58 74 94 518 87 655
738 72 835 47 52 947 66120 84 213
48 307 9 84 496 574 678 826 905 80
67027 118 35 205 38 319 567 603 20
38 69 708 962 68148 243 317 73 406
522 85 640 98 983 69047 287 345 424
564 615 69 934 68 83 70078 93 201
26 31 69 465 548 65 75 610 714 28
821 52 59 980 66 71225 359 68 505
85 88 618 21 43 81 85 882 938 72104
390 645 52 708 26 852 68 978 73147
278 372 84 95 419 46 523 77 735 55
954 74048 155 88 90 204 618 726 978
75130 348 53 60 412 17 529 47 51
64 610 77 96 714 816 942 76004 50 54
207 20 69 539 621 45 47 60 705 27
806 16 35 36 72 77111 488 510 634 55
88 775 973 78057 150 57 293 424 49
87 575 91 796 802 82 930 71 79071
103 30 56 243 308 511 68 618 810 18
65 80036 102 36 307 37 87 94 449 543
636 705 45 862 69 72 948 81024 75
304 35 494 614 62 700 873 909 82000
12 25 51 62 77 216 81 326 522 846
909 91 83134 68 246 503 640 742 44
59 98 868 92 932 84083 137 277 80
319 28 57 71 401 515 960 85121 69
368 77 424 57 509 692 712 82 952
76046 263 309 67 455 529 674 779 973
98 87079 294 348 544 663 771 887 936
88008 281 309 78 99 421 54 89007 237
562 605 43 717 39 61 800 41 950
90095 191 247 369 462 83 541 72 606
707 91407 516 22 723 815 920 96
92000 117 225 547 628 42 980 91
93064 73 138 56 202 32 349 690 732
858 925 94091 133 38 219 65 333 54
62 68 412 53 508 14 70 90 629 56 740
50 899 95157 536 52 632 96 702 95
96190 210 35 92 340 96 432 564 92
605 17 20 72 783 97019 94 222 301 42
79 516 650 808 57 923 98063 283 340
520 61 79 693 721 75 823 63 938 74
99043 71 86 146 217 494 606 775 812
32 953 79

100013 131 58 278 341 666 92 777
81 86 826 101028 36 84 262 67 653 98
705 33 824 26 32 954 102173 278 404
533 649 730 848 87 910 92 103192 221
371 742 578 622 81 725 10447 167 293
99 491 615 42 92 707 17 30 902 15 39
105013 148 252 74 381 83 438 98 738
74 84 868 90 944 82 106012 157 208
36 300 11 54 69 473 651 94 720 855

62 107915 26 98 166 67 75 264 373
434 501 23 706 844 70 905 92 108117
98 358 95 418 27 63 57 87 547 658
109265 73 77 84 91 311 76 420 514 80
621 52 719 110042 66 304 454 648 774
213 38 54 962 99 111066 103 36 73
821 355 408 582 91 603 8 14 31 65
763 831 42 47 55 64 69 112033 75 78
233 338 458 91 501 80 624 113036 80
165 209 303 85 424 72 566 93 600 781
82 968 114059 165 634 46 49 80 792
97 807 55 941 115292 395 548 53 632
54 757 94 803 900 52 68 84 116011 41
169 218 35 385 400 11 47 76 548 87
658 827 904 117029 51 269 67 318 23
88 457 501 24 32 67 681 89 706 7 857
90 951 78 114009 33 70 140 84 211 80
305 427 83 511 679 901 2 66 119193
264 324 49 50 70 523 37 43 648 816
982 120083 347 49 50 81 480 514 86
749 830 35 84 930 121080 135 352 64
77 86 89 409 33 80 539 733 51 83 947
122067 203 13 70 347 88 95 404 552
784 91 92 892 990 123020 356 412 75
82 591 809 67 962 124079 115 41 92
216 538 58 577 608 49 751 88

125080 223 305 71 90 417 54 616
822 126260 61 343 64 508 90 684 962
75 127014 62 79 87 202 21 23 60 98
379 460 86 520 729 47 816 128090 136
278 91 92 462 544 57 67 607 49 736
79 129092 125 83 91 222 341 59 457
69 79 690 776 864 907 88 130139 331
442 526 30 31 54 65 687 554 89
131042 79 139 82 514 61 621 725 815
82 132096 107 52 54 314 41 488 563
749 71 78 892 912 133077 97 228 68
415 98 532 638 77 724 921 134297 332
62 99 410 17 51 54 605 74 76 84 735
906 135125 99 644 743 57 859 932 62
82 89 136059 133 312 54 410 552 60
77 704 872 948 137001 2 9 66 74 156
65 222 37 99 381 505 95 657 772 972
138039 57 74 98 159 392 628 51 54 72
99 763 808 139014 282 319 96 513 67
80 648 746 49 827 909 10 140077 155
82 454 726 40 801 912 81 141088 243 88
354 71 575 632 45 737 826 33 142049
77 340 78 437 546 51 68 609 27 740
48 857 75 983 143117 37 94 608 45 754
837 920 144015 233 343 412 14 86 542
50 700 805 80 92 145030 56 129 48 56
218 45 50 86 399 448 521 626 46 93
939 79 146599 113 52 262 63 438 80
604 59 775 960 98 147013 55 117 25 31
39 84 250 307 410 505 669 750 71 97
886 93 986 148017 58 197 250 56 85 417
18 31 606 713 23 876 904 5 29 92
149052 76 77 270 432 41 55 679 827

150240 71 86 422 78 83 613 97 747
79 151055 78 300 78 605 799 831 49
910 152069 133 81 396 443 53 518 82 99
753 803 930 45 153127 201 47 326 49
636 828 47 70 84 927 32 154064 72 170
91 411 81 772 155029 84 145 97 248 338
95 421 550 97 631 83 711 20 64 826 34

74 912 156123 262 350 55 554 628 40 44
60 82 893 900 157035 93 112 21 200 79
437 580 88 95 621 905 10 158062 156
483 588 804 927 159010 17 107 212 32
364 88 419 41 45 99 571 600 729 59 802
160160 61 87 302 86 575 827 33 41 935
161015 62 120 56 471 92 670 773 840 87
991 162019 77 147 65 205 354 427 606
20 21 62 708 018 163007 110 92 588 631
64 824 74 911 81 164064 67 120 29 53
220 90 375 419 58 530 54 680 701 95
868 913 165163 813 16 998 166036 84 108
70 8421 79 320 404 717 32 41 847 51
167084 438 563 759 938 40 168050 63
93 105 69 253 454 573 79 621 48 59 733
43 837 52 68 169046 23 83 263 316 517
635 86 706 45 896 922 170211 23 42
300 401 49 531 81 633 58 744 99 817
937 40 171042 90 143 247 311 65 84 484
85 604 42 87 757 63 811 27 172102 274
400 30 74 572 601 895 173239 84 334 77
420 519 703 39 44 85 826 174075 91 183
218 433 551 707 911
175329 48 440 68 85 546 682 772 814
955 80 176035 219 86 410 549 609 16 20
29 32 76 765 84 846 91 177047 141 84 79
225 48 432 35 546 702 58 73 815 75 913
178055 179 236 55 76 93 309 42 70 77
444 664 709 835 70 933 61 179248 500
655 08 864 91 912 180145 90 202 21 45 54
60 302 29 33 81 469 512 77 92 686 91 757
85 94 832 952 181024 75 114 527 82 640
58 777 84 878 182043 112 236 66 308 42
408 69 533 40 51 81 600 720 43 833 58
937 183012 26 255 79 362 509 16 35 70
622 57 85 920 42 76 184069 98 156 91 88
517 54 493 97 614 836 51 185049 68 129
225 390 422 67 596 640 96 802 72 907
22 186134 273 89 321 421 824 187000 75
334 73 446 56 60 98 722 72 812 87 74
999 188040 217 567 734 89 822 904 52
189099 158 94 218 27 27 410 63 537 648
740 62 91 190016 28 70 108 38 88 205 53
428 529 79 713 873 83 978 191056 79 94
135 54 242 510 18 648 64 71 978 93 95
192044 346 498 519 710 862 90 [illegible]
193210 77 316 84 433 586 691 815 [illegible]
17 71 194022 127 43 217 354 66 501 43
710 33 885 973 195445 87 577 614 715
56 65 196077 386 461 74 547 56 63 633
66 79 729 904 60 61 198083 226 332
601 42 829 198047 193 298 533 97 621
932 199225 488 814 34
200012 58 164 204 9 361 68 72 403
56 553 676 807 34 92 989 201172 85 99
210 34 94 301 26 403 29 508 704 23 73
912 202104 207 62 362 400 92 675 761
69 896 924 91 203005 105 66 67 249 326
62 403 19 520 41 99 703 50 875 912 18
204069 230 317 20 435 597 718 73 825
52 74 81 923 63 68 93 99 205002 40 166
240 52 416 31 48 64 206034 43 254 68
304 851 961 89 207018 29 43 151 200 59
62 472 530 617 51 61 725 66 86 888 904
17 208053 90 147 48 206 375 409 33 96
506 735 806 911 67 87 209011 35 43 113
32 289 449 516 647 835 84 59

די אינטערווענץ וועגען שטייער-פערלייכטערונגען ביים עקספּאָרט קיין דאַנציג

(ה) שטיצענדיג זיך אויף אַן אָורטייל פון העכסטען אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל האָט דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום צו פערקויפען פערשיידענע סחורות קיין דאַנציג קאָן נישט אַנגעווענדעט די הנחה-סטאַווקע פון אומזאַץ-שטייער אין פון דער צאָלטאַריף זיינען נישט בעפרייט פון שטייער די עקספּאָרט-טראַנזאַקציעס קיין דאַנציג, הגם דאַנציג ליגט אין שטח פון די פּוילישע צאָל-גרענעצען. אָנערקענענדיג, אַז די בעציהונג בנוגע עקספּאָרט קיין דאַנציג איז אין ווידערשפּרוך מיט די אינטערעסען פון פּוילישען עקספּאָרט, האָט דאָס מיניסטעריום דעם 16. יולי אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג, לויט וועלכער דער אומזאַץ-שטייער ווערט ערקלערט ביז אַ האַלב פּראָצ. אויפ'ן עקספּאָרט פון דאָרטן פּראָדוקטען. אויסער בעשטימט זיך די לאָדזשער האַנדעלס קאַמער, אַז די דאָזיגע הנחה זאָל אויך אַרומנעמען דעם עקספּאָרט פון טעקסטיל קיין דאַנציג.

אַן אוצר גאָלד און זילבער איז אַ שטרוי-זאַק

די 58-יעהריגע קריסטין אַלעוניטשאַק פון דאָלגאַ 7 האָט לאַנגע יאָהרען בעהאַלטען געלד אין אַ שטרוי-זאַק און קיינער האָט דערפון נישט געוואוסט. מיט עטליכע חדשים צוריק איז די פרוי קראַנק געוואָרען און מ'האָט זי גענומען אין שפּיטאָל אַריין. ווען זי איז צוריקגעקומען, האָט זי זיך דערוואוסט, אַז די טאָכטער האָט אַרויסגעוואָרפען דאָס שטרוי און צוזאַמען דערמיט אַ מטמון גאָלדענע און זילבערנע רובלען פאַר אַ פּאָר טויזענד זל. פערשטעהט זיך, אַז דער אוצר איז שוין נישט געפונען געוואָרען.

צו וואָס עקספּערימענטירען? ענגלישער טעע „SIBUNION" האָט זיין טראַדיציע. בעזיצט דעם בעוואוסטען געשמאַק און אַראָמאַט. נאָר אין אָריגינעלער ענגלישער פּערפּאַקונג.

די גליקליכע קאָלעקטור!

די איבעראַל בעקאַנטע קאָלעקטור ס. יאַטקאַ, פּיעטריקאָווער 22 און 66, וועלכע ריהמט זיך מיט איהרע גליקליכע לאָזען טוט בעגליקען איהרע שפּילערס אויך אין דער איצטיגער 5-טער קלאַס. עס איז כדאי צו בעמערקען, אַז אין די לעצטע טעג אינפאָרמירט מען אונז בענוי טאָג-טעגליך וועגען גרעסערע געווינסטען וועלכע פאַלען אין דער דאָזיגער קאָלעקטור. אויך נעכטען איז דאָרט געפאַלען דאָס געווינס 10,000 זל. אויף № 162650

„דער נאָהענטער מזרח, פּוילען און ארץ-ישראל"

נעכטיגער רעפעראַט פון פּוילישען האַנדעלס-אַטאַשע אין ארץ-ישראל, ד"ר ב. הויזנער אין לאָקאַל פון „הזמיר"

(—) דער פּוילישער האַנדעלס-אַטאַשע אין ארץ-ישראל, ד"ר ב. הויזנער, האָט נעכטען געווייזלט אין לאָדז אין די ענינים פון דער געזעלשאַפט „למען ארץ ישראל". אין אָוונד האָט ער געהאַלטען אַ רעפעראַט אין לאָקאַל פון „הזמיר" אויף דאָס טעמע: „דער נאָהנטער מזרח, פּוילען און ארץ-ישראל".

דער רעפערענט שילדערט די פּאָזיציע פון יודישען ישוב אין ארץ ישראל, רעדט אויך אַרום די טרויעריגע געשעהענישען פון לעצטען יאָהר און ענדליך שטעלט ער זיך אָפּ אויף די קאָלאָסאַלע מעגליכקייטען פאַר דער לאָדזשער פּראָדוקציע צו געווינען אַן אַבזאַץ-מאַרק אין ארץ-ישראל און אויפן גאַנצען נאָהנטען מזרח.

דורך דער פערמיטלונג פון די יודישע סוחרים אין ארץ-ישראל קאָן די פּוילישע טעקסטיל-פּראָדוקציע געווינען דעם אַפּזאַץ-מאַרק פון נאָהנטען מזרח. די פּוילישע רעגירונג פערשטעהט עס און דעריבער מוז זי זיין פּראָציוניסטיש.

ד"ר הויזנער דערצעהלט אויך וועגען בעזוך פון אַ פּוילישען מיניסטער אין ארץ-ישראל, וועלכער איז געווען ענטציקט פון די דאָרטיגע יודישע לייסטונגען.

דער רעדנער קומט צום אויספיהר, אַז פּוילען איז דאָס איינציגע לאַנד, וואָס מוז באמת זיין פּראָאינטערעסירט אינ'ם אויפבוי פונ'ם יודישען לאַנד.

צום סוף פון זיין רעדע אַפּעלירט דער רעדנער צו דער יודישער בעפעלקערונג אין לאָדז, אַז מען זאָל זיך בענוצען מיט די ארץ-ישראל - אויסאַרבייטונגען און אַזוי אַרום מיטהעלפען צו פערשטאַרקען דעם יודישען ישוב אין יודישען לאַנד.

די אַקציע פאַר'ן סוחר, וואָס איז עקסמיסירט געוואָרן דורך אשר קאַן

די זאַמעל-אַקציע פון „לאָדזער טאָגעבלאַט" פאַר דעם פעראָרימטען יודישען סוחר, וואָס איז פאַר ראש-השנה אַרויסגעוואָרפען געוואָרען דורך אשר קאַן פון געוועלב אויף ציגעל-גאַס 16, האָט געפינען אַ וואַרימען אָפּקלאַנג צווישען די לאָדזער יודען.

אין משך פון פרייטאָג'דיגען טאָג זענען צו אונז איינגעפלאָסען ביישטייערונגען אויף אַ לאָקאַל פאַר'ן עקסמיסירטען סוחר פון פאָלגענדע פערזאָנען:

חיים מאיר טיבערג	25 זל.
זעליג קליין	20 „
קלמן לעווינטאַן	10 „
מ. יאַכימאָוויטש	10 זל.
אברהם אבא איינהאָרן	10 „
מ. קראַסוצקי	5 „
ח. ב.	3 „
א. א.	5 „
ק.	3 „
י.	3 „
איקס	5 „
	99 זל.
פון פריהער	175 „
צוזאַמען	274 זל.

ווייטערדיגע בייטראַגען ווערען גערן אָנגענומען.

טעאַטער און קונסט

—:0:—

ווילנער טרופּע

היינט, זונטאָג, ווערט געשפּילט צום לעצטען מאָל „טאָג און נאַכט" פון ש. אַנ-סקי. ס'איז כדאי צו דערמאָנען, אַז די ווילנער געבען די לעצטע פאָרשטעלונגען אין לאָדז און די נעכסטע טעג פאָהרען זיי אָפּ קיין אויסלאַנד.

מאָרגען, מאָנטאָג, ווערט געשפּילט די פּאָפּולערע פּריזען „דער זינגער פון זייער טרויער" פון אָסיפּ דימאָוו.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
זאַוואַדסקאַ 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער
קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראַלאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען.
קוואַרץ לאַמפּ-עלעקטרישע הייל-קאַבינעט-מאַסאַזשען
טעגליך פון 8 אַ זייגער פריה ביז 9 אָוונט
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג
בעזונדערע וואַרטע צימער פאַר פרויען
וויזיט 3 זלאָטעס

„הזמיר" אל. קאָשטשושקאָ 21.
די פערוואַלטונג פון „הזמיר" איז מודיע, אַז עס ווערען איינגעשריבען נייע מיטגלידער
אין כאָר און אָרקעסטער
אין אַרבייטס-פּראָגראַם געהען אַריין טעאָריע פון מוזיק, סאָלפעדזשיע געשיכטע פון מוזיק א. ד. ג.
איינשרייבען קען מען זיך יעדען מאָנטאָג און דינסטאָג פון 8–10 אָוונט אין דער קאַנצעלאַריע פון „הזמיר"

דעם ערשטען געשפּרעך מיט'ן נייעם קאַבינעט

וועלען האָבען צוויי מיניסטאָרען

עס 30 ד. ח וועט אין לאָדז אַנקומען די פערטרעטער פון די לאָדזער טעקסטיל-אונטערנעהמונגען מיט די פערשיידענע טעלעפאָנישע קאָבעל לאָדז — וואַרשע. ביי דער פערזאַמלונג וועט רעפּרעזענטירען דעם פּאָסט-מיניסטער בעקער דער דירעקטאָר פון דער הויפּט עלעקטראָטעכניק געוו. מיניסטער אַלאַשקאַ. דעם ערשטען טעלעפאָנישען געשפּרעך וועלען האַלטען צווישען זיך ביידע מיניסטאָרען.

וואָס וועגען יאַשטשאָלט. באַלד דערנאָך איז דער מיניסטער געפאָהרען קיין וואַרשע.

צוויי נייע מורא-הוראה'ס פאַר לאָדז

היינט אַ קהלה-זיצונג

(—) היינט קומט פאָר נאָך די זומער-פעריען אַ זיצונג פון דער לאָדזער קהלה-פערוואַלטונג. צווישען אַנדערן וועט געשטעלט ווערען אַ פּונקט פון דער ראַבינאַט קאָמיסיע וועגען בעשטימען צוויי נייע מורא הוראה'ס: איינער אַ שוואָגער און דער צווייטער אַן איידעם פון אַלעקסאַנדרער רבי'ן. דאָס דאַרף זיין אַ „שלום-מתנה" מצד דעם גערער צד פאַר'ן שלום און דער קהלה.

סקלאַדקאָווסקי אין לאָדז

קאָנפערירט מיט'ן וואָיעוואָדע

שפּעט האָט געוויילט אין לאָדז דער אַגער מיניסטער סקלאַדקאָווסקי. ער איז געקומען אויסבעגריסט און האָט דורכגעפיהרט אַ ליסטראַציע אין דער וואָיעוואָדשאַפט. דער מיניסטער האָט אויך אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן

Protesta wekslowe z lipca, sierpnia, września b. r. na Toruń, Bydgoszcz, Inowrocław, Nakło i Pomorze kupuję za gotówkę i przeprowadzam regulacje. — Szczegółowe oferty do skrytki pocztowej 3. Toruń 6994

Dr. Wołkowyski
צגיערסקאַ 25 (ציגעל-גאַס)
טעלעפאָן 126-87
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע. אַנאַליזען
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַלען. נעמט אָן פון 9–6, 8–2 אָוונט.
בעזונדערע „ווארטע-צימער" פאַר פרויען.

Dr. med. G. Gersztajn
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגען-קראַנקהייטען (פריער אַסיסטענט)
Traugutta 12
Telefon 175-10
נעמט אָן פון 11 ביז 1 און פון 7 ביז 8 אָוונט.

Dr. A. Mazur
פּיאָטרקאָווסקאַ 65, טעל. 166-01
נעמט אָן פון 10—2.30 און 4—6 אָוונט.

Dr. med. Adam Bender
נערווען-אַרצט
נאַרוטאָוויטשאַ 30, טעל. 114-75
ספּעציעל: אינערליכע און נערווען-קראַנקהייטען

Dr. med. Berlin
ספּעציאַליסט פון פרויען- און אַקושער-קראַנקהייטען
פּיאָטרקאָווסקאַ 72, טעל. 224-52 נעמט אָן פון 5–7

Dr. med. P. MARKOWICZOWA
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען
ציגעל-גאַס Aleja 1-go maja 37, telefon 166-35.
נעמט אָן פון 9 ביז 11 פריה און פון 4 ביז 8 אָוו.

Dr. med. B. DONCHIN
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אינערע-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 90, טעל. 221-72
נעמט אָן פון 10–1 און 4 — 7.30

Dr. med H. Różaner
ספּעציאַליסט פון הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען
נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעל. 128-98
נעמט אָן פון 8–10; 5–8 אָוונט

Dr. Med. E. Reicher
ספּעציאַל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען
גדאַנסקאַ 28, טעל. 201-93
נעמט אָן פון 8–11 פריה, 1–9 אָוונט

Dr. med. J. Nadel
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
פּיאָטרקאָווסקאַ 7, טעל. 127-84
נעמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג

פערקויפטע נשמות

שפּאַנענדער ראָמאַן

(159 פאָרטזעצונג)

ביינאַכט האָט מען די צוויי מיידלעך געלאָזט זיין צוזאַמען, ווייל האַננאַ איז אַריינגעפאַלען אין אַ מרה-שחורה. און דאָס האָט איהר אַ כך געשאַדט צו איהר שעהנקייט. אָבער צוזאַמען מיט נינאָנ'ען איז האַנאַ'ן אויך נישט בעסער געווען, ווייל פריהער איז נינאָן ווידער אַריינגעפאַלען אין אַ מעלאַנכאָליע.

דער געדאַנק, אַז נינאָן קאָן לאַנג פערבלייבען אין אַזאַ צושטאַנד, האָט האַנאַ'ס פערצווייפלונג נאָך מעהר פערשטאַרקט, ווייל זי האָט נישט געקאָנט טראַכטען וועגען נעלם ווערען.

וואָס מעהר די צוויינגערין סאָלטאַרי איז געווען צופרידענער פון האַנאַ'ס פּראָדוקציעס, דעסטאָ מעהר האָט זיך דאָס מיידעל געפיהלט אומגליקליכער.

באַלד נאָך די שווערע, מאַטערנדיגע איבונגען האָט מען האַנאַ'ן אַריינגעפיהרט צו נינאָנ'ען אין צימער און מען האָט פעסט פערשלאָסען די טיר.

דעמאָלט האָט דער צוויינגער סאָלטאַרי גענומען מאַכען פּלענער אויף דער צוקונפט, וואָס זיי זאָלען מאַכען מיט האַנאַ'ן, ווי אַזוי זי אויסצונוצען און מאַכען וואָס מעהר געלד מיט איהר.

קאַפּיטעל 70.

אין די קאַטאַקומבען איז געשטאַנען איינער פון די רויבער אויף דער וואַך, אָנגעלעהנט אויף אַ ביקס.

די צוויי מענער, וואָס זענען געזעסען ביים פייער לעבען געווען טוים-פויגעל און סאָווע.

פערטראַכטערהייט האָבען זיי געקוקט אויף דעם קעסטעלע, וואָס איז געהאָנגען איבער'ן פייער, און וועלכען עס האָט זיך געבראָטען אַ שטיק פלייש.

פון צייט צו צייט האָבען זיי געקוקט אין קאָרידאָר אַריין, וואו עס איז געשטאַנען איינער פון די רויבער, וואָס האָט אויף עמיצען געוואַרט.

— אונזער הערשער זוימט זיך אַזוי לאַנג — האָט סאָווע איבערגעריסען די שטילקייט.

— איך מיין, אַז עס געדויערט נאָרנישט אַזוי לאַנג. ער מוז שוין ווידער טראַכטען וועגען עפּיס אַ שטיקעל אַרבייט, ער וועט אודאי באַלד קומען.

— מיינסטו נישט, אַז דער נאַטשעלניק איז עפּיס לעצטענס טרויעריגער ווי תמיד? איינגעמאָל איז ער קיינמאָל נישט געווען קיין ספּעציעל-פרעהליכער. איינמאָל האָב איך איהם נאָר געזעהען אַ שמייכלענדיגען. אָך, יעדעס מיידעל וואָלט זיך געמוזט דעמאָלט אין איהם פערליבען. אָבער יעצט מאַכט ער דעם איינדרוק פון אַ צעבראָכענעם.

— אַזוי איז עס, פון דעמאָלט אָן, זייט ער האָט איבערגעפיהרט דאָס געלד אין בולאָנער וועלדעל אַריין.

— צום טייוועל, נאָך קיינמאָל איז ער אַזוי לאַנג נישט געזעסען, ווי היינטיגע נאַכט.

טוים-פויגעל האָט זיך צושמייכעלט.

— וואונדער זיך נישט, פריינד. אז מען האָט אזא גרויסע פיינע דאַמע פאַר אַ געזעלשאַפטס-לייטערין, פערלירט מען די צייט זעהר שנעל. ווען איך האָב אַרויסגעפיהרט דאָס פערד פון שטאַל, האָב איך בעמערקט, ווי די פּירשטין האָט איהם אַרומגעהאַלזט, ווי זי וואָלט איהם געוואָלט איינשלינגען.

— און ער?

— ער איז געווען גלייכגילטיג. אונזער הערשער איז נישט אַזוי, ווי אַלע אַנדערע.

ער האָט נאָך עפּיס געוואָלט זאָגען, נאָר פּלוצלינג האָט מען דערלאַנגט אַ סיגנאַל פון דער וואַך.

— דער הערשער איז דאָ! — האָט זיך טוים-פויגעל אַ ריס געטאָן פון אָרט.

דאָס איז טאַקע געווען בריימשייד, וואָס איז אָנגעקומען פון לאַנגען, פינסטערען קאָרידאָר.

— איך בין שוין דאָ — האָט ער קורץ געזאָגט, און עס איז געווען צו זעהן, אַז ער איז זעהר פערטראַכט. — איך האָב געהאַט זעהר אַ שווערע אַרבייט ביים אַרגאַניזירען די נייע מענשען אונזערע. מיר צעהלען שוין איבער דרייהונדערט מענשען, נישט רעכענענדיג די פערשוועגענע, וואָס מיר האָבען אפילו צווישען די הויף-מענשען.

— אַלזאָ, די בעקאַנטע דאַמע האָט געהאַלטען וואָרט? האָט טוים-פויגעל געפרעגט.

— יאָ, וואָרט געהאַלטען.

— אין קעניגליכען הויף זענען דאָך פאַרהאַן אַ גאַנץ סך נישט צופרידענע פון די בעדינגונגען — האָט ער ווייטער געזאָגט — די אַלע וועלען מיך אונטערשטיצען ביי אַלע מיינע ווייטערדיגע אונטערנעהמונגען.

— קאָן מען זיי אָבער פערטרויען?

— אַ געלעכטער — האָט בריימשייד אויפמערקזאַם געזאָגט — דאָס וואָלט דאָך געווען אַ זעלבסטמאָרד פון זייער זייט, ווען זיי וואָלטען וועלען פערראַטען. מיט די נייע מענשען בין איך מעהר ווי זיכער. צווישען זיי זענען אויך פאַרהאַן פרויען.

טוים-פויגעל האָט אַ שמייכעל געטאָן.

— די פרויען זענען שוין אַלטע? — האָט ער פּלוצלינג אַ פרעג געטאָן.

— גאָט בעהיט. אַלע יונגע היף-דאַמען.

— עס זענען צווישען זיי פאַרהאַן אודאי אויך שעהנע?

— יאָ, חבר, שעהנע, און אויך ליבלאָזינע — האָט בריימשייד געענטפערט מיט אַ פערביטערטער שטים.

— הערשער, וואָלסטו גאָרנישט געהאַט קעגען דעם, אַז איך זאָל מיר אויסקלייבען צווישען די הויף-דאַמען פאַר מיר אַ געליבטע?

— אין אַזעלכע זאַכען האַנדעל, ווי דו ווילסט.

— צום טייוועל — האָט טוים-פויגעל געזאָגט צו זיך אַליין — האָבען אַזאַ הויף-דאַמעלע פאַר אַ געליבטע וואָלט געווען זיכער אַ וואוילע זאַך, שוין איינמאָל אַ לעבען.

בריימשייד איז אויפגעשטאַנען פון אָרט.

— מאָרגען ביינאַכט האָבען מיר אַ נייע אַרבייט — האָט ער געזאָגט צו טוים-פויגעלען און סאָווע'ן — דער פּאָסטער ראַטמאַן איז אַרויסגעשיקט געוואָרען אַלס שפּיאָן, כדי אויסצופאָרשען עפּיס אַ רעכן מקום.

דער נאַטשעלניק איז זיך געגאַנגען אין זיין גראָטע אַריין, וואָס איז געווען פיין איינגעריכט מיט געשמאַק און קאָמפאָרט.

בריימשייד האָט אָנגעצונדען צוויי וואַקסענע ליכט.

ביי דעם ליכט האָט ער אויפגעעפענט אַ קליין קאַסעטקעלע, וואָס איז געווען בעהאַלטען אין אַן אונזעהבאַר, זיכער אָרט.

ער האָט עס אויפגעעפענט מיט אַ שליסעלע, וואָס ער האָט געטראָגען אויף אַ קייטעלע.

אינעווייניג האָט זיך געפינען אַ ווייס איינגעבונדען בוך מיט אַ פערשלאָס.

— מיינע זכרונות — האָט ער געשעפטשעט און דערשטיל — היינט דאַרף איך ווייטער צו פערשרייבען. אַזוי ווי איינער, ווידער נישט געפינען מיין גאָלד-האָריגע האַננאַ. אַך, מיין טייערסטע און ליבסטע האַנאַ, וואו געפינסטו זיך?

ער האָט שווער אָפּגעזיפצט. עפענענדיג דאָס בוך האָט ער געלייענט:

(פאָרטזעצונג קומט).

לאָדזשער טאַגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונט
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 100-57, אַדמיניסטראַציע 100-47

מיט אַ יודיש-פעראייניגטען פראָנט מוזען מיר געהן צו די סיים-וואַהלען

אין אַ שווערער צייט טרעט צו פּוילען צו קלייבען איהר פערטען סיים. דער כראָנישער ווירטשאַפטליכער און פינאַנציעלער קריזיס, צו וועלכען פּוילען האָט זיך, ווי צו איטליכער צרה, שוין געהאַט צוגעוואוינט, האָט זיך די לעצטע הדשים שטאַרק פערשאַרפט. די עקאָנאָמישע לאַגע פון דער בעפעלקערונג איז אַ שלעכטע און האַלט זיך נאָך אין פערערגערן. די ישועה, וואָס מען דערוואַרט פון דעם „פערקלענערן דעם שטייער", האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר אַ צו קליינע (8 פראָצ.), אַז דאָס זאָל קענען משפיע זיין אויף אַ וועלכען עס איז ממשות'דיגען אופן צו אויפבעסערן דעם שווערען מצב.

ווייטער האָט זיך די אינטערנאַ-יאָנאַלע לאַגע פון פּוילען, אויף וויפיל ראָס הויבט זיך אָן אויפצוקלערען פאַר איטליכען פרייען בעאָבאַכטער, אויך משמעות פערערגערט.

און צו די אַלע צרות איז נאָך צוגעשטאַנען אַ פּאָליטישער קריזיס אין דער פאָרם פון אַ טיפען ריס, וואָס איז ענטשטאַנען צווישען דעם פּאַרלאַמענט און דער רעגירונג פון מאַרשאַל פּילסודסקי. דער דאָזיגער ריס האָט זיך אין אַ קורצער צייט אַזוי פערטיפט, אַז וועגען איבערוואַרפען אַ בריק צווישען די מלחמה-פירענדיגע צדדים האָט שוין מעהר קיין רייד קיין נישט געקענט זיין. מען האָט געמוזט „ווענדען זיך צום פאָלק", ער זאָל ענטשיידען דורך וואַהלען די פּלוגתא.

אויף אַזאַ אופן שטעהען מיר צייט אַ מאָנאַט שוין פאַר וואַהלען!

דער עולם בענעמט זיך אַפּאַטיש און גלייכגילטיג צו די וואַהלען. עס איז קיין וואונדער נישט. פריהער ביי די ערשטע וואַהלען האָט זיך געמערקט אַ געהויבענע, אַ זעהר געהויבענע שטימונג, בפרט אויף דער יודישער גאַס. נאָך די אַלע געברענטע צרות פון די אָקופּאַציעס, אָדער „בעפרייאונגען", ווי די אָקופּאַנטען האָבען דאָס גערופען, האָט לסוף אַ שמייכעל געטון אַ „רוהיג לעבען". די אָפּטימיסטישע פאַנטאַזיע האָט אָנגעהויבען צוצויגען הרים וגבעות און מאָלען שיינע בילדער: אַנשטאָט דעם גראָבען ווילקיר, — אַ געזעצמעסיגען סדר; אַנשטאָט דעם פערווילדעוועטען אַנטיסעמיטיזם — אַ בירגערליכע און פאַלקישע גלייכבערעכטיגונג; אַנשטאָט דאָס אַרויסטרייבען יודען פון זייערע אַרבייטס-ווערקשטאַטען — אַלגעמיינע רעכט אויף אַרבייט פאַר אַלע בירגער אָן קיין שום חלוק נישט! אַ פערברידערונג, אַ גלייכקייט און פרייקייט —...

פון דאָזיגען אָפּטימיסטישען קוואַל האָבען געצויגען זייער יניקה די האָפנונגען פון די ביז צום טויט פערמאַטערטע אָרימע מענשען. פון דאָזיגען קוואַל האָט געשטאַמט די געהויבענע שטימונג פון די ערשטע וואַהלען.

עס איז אָבער געקומען דאָס אמת'ע, דאָס גראָבע אומדרהמנותדיגע לעבען און האָט געמאַכט אַ סוף צו די אַלע פאַנטאַסטישע האָפנונגען, האָט זיי צוזייט און צושפרייט... די ביטערע ווירקליכקייט האָט אָנגעהויבען גראָבע, ווי איהר שטייגער איז, אַריינצוטרייבען דעם פּוילישען מלוכהשאַפטליכען און געזעלשאַפטליכען לעבען אין די גרעניצען פון די מעגליכקייטען, וועלכע שטעלען זיך פאַר אין איצטיגען מאָמענט.

אַנשטאָט די גרויסע עובדות — קליינינקע „נישטיגע" דערגרייכונגען...

מענשען, וואָס האָבען קיין שום היסטאָרישע פערספּעקטיווען נישט געהאַט, ד. ה. כמעט אַלע, האָבען אַראָפּגעלאָזען די קעפּ. זייערע אויגען האָבען אויפגעהערט צו שטראַהלען. אין הארצען האָט זיך אויסגעלאָשען די אויפלעבענדיגע האָפנונג... אַ יאוש, אַ קאַלטער, אַ וויסטמאַכענדיגער פערקלעבט זיך אַלץ טיפער אויף איהר אָרט אין הארצען.

דער פריהערדיגער צו שטאַרק בעפליגעלטער און אומבעגרינדעטער אָפּטימיזם האָט איצטער אַרויסגערופען אין דער געזעלשאַפט אַ שרעקליכע אַפּאַטיע און אַ שעדליכען פעסימיזם, וועלכער איז על כל פנים אויך אומבעגרינדעט!

דאָס לעבען פליסט זעהר לאַנגזאַם, אין מיטען צווישען דעם אָפּטימיזם און פעסימיזם...

אַ סך מענשען אין פּוילען האָבען דאָס פּאַפירענע קאָנסטיטוציע-רעכט געהאַלטען פאַר אַנ'אמת'ן ווירקענדיגען רעכט און מען האָט בעטראַכט די פראַגע פון דער גלייכקייט פון אַלע בירגער כלפי דאָס רעכט פאַר אַ געלייזטע איינמאָל פאַר אַלעמאָל, פונקט אַזוי ווי די פראַגע פון פּאַרלאַמענטאַריזם און דעמאָקראַטישען רעזשים בכלל.

ווען דאָס לעבען האָט בעוויזען, אַז די דאָזיגע אַלע שאלות מוזען נאָך צוגעפאַסט ווערען צום לעבען און ברויכען אַ געוויסע צייט, כדי פּאַקטיש פערענטפערט צו ווערען, האָט זיך אָנגעהויבען אַ פעסימיסטישער ויצעקו, אַז די קאָנסטיטוציע טויג נישט, אַז דער סיים טויג נישט, אַז דאָס מוז אַלץ פון גרונט אויס איבערגעמאַכט ווערען און אַז. וו. דאָס הייסט אַריבערוואַרפען זיך פון איין עקסטרעם אין צווייטען די קאָנסטיטוציע קען אפשר אין געוויסע פונקטען, אָבער בשום אופן נישט אין די עיקר-יסודות, איבערגעמאַכט ווערען; קיינע בעזונדערע ישועות קען דאָס נישט ברענגען. דער „קריזיס פון פּאַרלאַמענטאַריזם", וועגען וועלכען מען רעדט אַזוי פיל אין געוויסע דער עיקר ניי אויפגעשטאַנענע מלוכות זענען נאָך נישט ראוי, זענען נישט דערוואַקסען פאַר אַזאַ הויכען מלוכה-רעזשים, ווי דער דעמאָקראַטישער! עס מוז נאָך פערגעהן אַ לענגערע צייט, ביז די דאָזיגע מלוכות וועלען זיך אויף דעם פּאַרלאַמענטאַרישען וועג, אויפהויבען צו דעם, הויכען דעמאָקראַטישען יושר!... דער פּאַרלאַמענט מוז איניינעם מיט דער רעגירונג אַרבייטען און לערנען זי אין דער אַרבייט דעמאָקראַטיש צו רעגירען. בייטען די קאָנסטיטוציע קען דאָ אַ סך נישט העלפען. דער עיקר מוז מען הויבען די קולטור און זאַמלען נסיונות אין דער אַרבייט.

מיר, יודען, וועלכע זענען מעהר, פאַר אַלעמען ענטוישט און בעצוואונגען, מיר טאָרען זיך אין קיין עקסטרעמע -- רעכטע, אָדער לינקע — ריכטונג נישט לאָזען אַריינשלעפּען, ווייל אונז קען די, אָדער יענע פּאַרטיי נישט העלפען, זי קען נישט און וויל נישט. מיר טאָרען צווישען זיך קיין שאַרפע פּאַרטייריסענישן נישט דערלאָזען, כל זמן מיר האָבען אונזער גלייכבערעכטיגונג נישט געקומען! ביז דאַן מוזען די יודישע פאַרשטעהער אינאיינעם מיט זייערע מאַסען קעמפען אומעטום. און בפרט נאָך אין פּאַרלאַמענט, מיט אַ פעסט-פעראייניגטען פראָנט פאַר יודישע נאַציאָנאַלע און בירגערליכע רעכט!

און מיט דעמזעלביגען פעראייניגטען פראָנט מוזען מיר מוטיג און ענטשלאָסען געהן צו די וואַהלען!

ד"ר יעקב וויגאָדסקי.

ד"ר נימצאָוויטש זאָל קעמפען מיט אלאכינ'ען וועגען טיטעל פון וועלט-שאַך-מייסטער

ב ע ר ל י ן. (יט"א)

אין דער שאַך-וועלט ווערט איצט פּראָיעקטירט אַ וועט-קאַמף וועגען דער שאַך-וועלט-מייסטערשאַפט צווישען איצטיגען [illegible] אַלאַכינ'ען און ד"ר נימ-צאָוויטש, וועלכער האָט אויף דעם לעצטען וועלט-שאַך-טורניר אין פראַנקפורט געוואונען דעם ערשטען פּרייז מיט 9 אַ האַלב פונקטען אויף 11 פּאַרטיעס.

ער וויל ליגען גערוים אין קבר

מאָדנער פערלאַנג פון אַ יוד, אַרטיסט

אין ניו-יאָרק איז געשטאָרבען אין עלטער פון 70 יאָהר דער יודישער אַרטיסט מ. סומיאַנאָוו, וועלכער האָט איבער 40 יאָהר געאַרבייט אויף דער יודישער בינע אין אַמעריקע און איז דאָרט געווען זעהר פּאָפּולער. חוץ זיין סצענישער טעטיגקייט איז ער אויך געווען אַ כלל-טוער און זיין נאָמען איז ברייט בעקאַנט אין די דאָרטיגע געזעלשאַפטליכע קרייזען.

ריכטענדיג זיך אויפ'ן טויט, האָט ער פאַר זיך געקויפט אַ קבר און בעצאָהלט אַ טאָפּעלען פרייז, פאַר וועלכען ער האָט בעקומען אַ טאָפּעלטע קרקע.

ווען מ'האָט איהם געפרעגט, צו וואָס ער דאַרף אַזאַ גרויסען קבר, האָט ער געענטפערט, אַז ער וויל ליגען גערוים, ס'זאָלען בלייבען פרייער פלאַץ פון ביידע זייטען, הגם ער ווייס, אַז ער וועט סיי ווי זיך נישט קענען אַ רוהר טון...

אויף דער מצבה האָט ער בעשטעלט אַ יודישע איינשריפט: „דאָ ליגט דער יודישער אַקטיאָר משה סומיאַנאָוו".

העכער 20,000 יודען האָבען בעזוכט אין אלול דעם קבר-רחל

ירושלים. (יט"א)

אין משך פון חודש אלול האָבען מעגליך עילה-רגל געווען צום קבר-רחל אַנ'ערך 1000 יודען: מענער און פרויען. בסך-הכל האָבען אין דעם חודש בעזוכט דעם קבר-רחל העכער 20 טויזענד יודען.

אַ יודישע אויסשטעלונג אין ראָטערדאַם

האַאַג, (יט"א)

לויט דער איניציאַטיוו פון די יודישע אָרגאַניזאַציעס מיט דער הילף פון דעם ראָטערדאַמישען שטאָט ראַט וועט דאָ אָרגאַניזירט ווערען פון דעם 2-טען ביז דעם 12-טען נאָוועמבער אַ יודישע אויסשטעלונג מיט פאָלגענדע אָפּטיילונגען: 1) יודען אין האָלאַנד, 2) דאָס יודישע בוך, 3) דאָס יודישע רעליגיעזע לעבען און 4) ארץ ישראל און אַנדערע יודישע זעהענסווירדיגקייטען.

—0—

דער איצטיגער קריזיס אין אַמעריקא

קאַמף געגען דער אַרבייטסלאָזיגקייט.—דער פּרעזידענט פון אַמעריקאַנער אַרבייטער-פּאַרטיי און די איצטיגע לאַגע.—ציפערן און פאַקטען.-די גרויסע צאָהל יורדים. — מיינונגען פון ספּעציאַליסטען וועגען דעם איצטיגען מצב.

(ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזשער טאַגעבלאַט") -:- פון י. מ. פּאָזנאַנסקי

שוין אַנ'ערך אַ יאָהר צייט, ווי די אַלגעמיינע לאַגע אין אַמעריקא געהט וואָס אַ מאָל מעהר באַרג אַראָפּ. דער אַלגעמיינער מצב ווערט וואָס אַמאָל ערגער.

צווישען די ברייטע מאַסען פערשווינדעט וואָס אַמאָל מעהר דער גלויבען אין אַ עקאָנאָמישער אויפלעבונג און וואָס ווייטער הייבט מען אָן אַליין ווייניגער גלויבען, אַז די לאַגע זאָל זיך בעסערן.

פון אומעטום ווערט איצט געוואָרפען די לאָזונג צו העלפען די גרויס אַרמע אַרבייטסלאָזע. דאָס איז דאָ איצט די ברענענדיגסטע פראַגע און געהט נישט אַראָפּ פון סדר היום. מאָג מעגליך ווערען אין דער פרעסע פערעפענטליכט אונטער ווערען מיט פערשיידענע עקאָנאָמיסטען און פאַרלייט וועגען די דאָזיגע אָנגעווייטיגע פראַגען.

פיעל ווייזען אָן, אַז אַמעריקא האָט שוין מיטגעמאַכט אַזאַ קריזיס, און יאָהר 1908 איז די אַרבייטסלאָזיגקייט געווען במעט די זעלבע, ווי איצט און די לאַגע איז געווען ווייט נישט קיין פרייליכע. מיט דעם ווילען זיי בעווייזען, אַז אויך איצט איז דער קריזיס אַ פאַראיבערגעהענדער, אָבער די ברייטע אַרבייטער מאַסען בעציהען זיך זעהר סקעפּטיש צו די אַלע ערקלערונגען און פאָדערען שנעלע הילף, ווייל דער הונגער האָט זיך שוין גענומען איינבירגערן דאָרט.

וויליאַם גרין, דער פּרעזידענט פון „אַמעריקען פעדעריישאַן אָף לייבאָר" איז איצט אַרויסגעטרעטען מיט צוויי וויכטיגע ערקלערונגען וועגען דער אַרבייטער-פראַגע. איין ערקלערונג איז פערעפענטליכט געוואָרען אין „ניו-יאָרק טיימס" און אַ צווייטע ערקלערונג האָט ער געמאַכט אין אַ רעדע, וואָס ער האָט געהאַלטען אין סיראַקוז.

אַ שטאַרקען איינדרוק מאַכען גרין'ס ציפערן און פאַקטען וועגען דער איצטיגער לאַגע אין לאַנד. ס'ענטפּלעקט זיך פאַר אונז אַ גאָר נישט פריילעך בילד. מען זעהט, אַז נור אין דער אויטאָמאָביל אינדוסטריע זענען פאַר די לעצטע חדשים צוגעקומען נאָך 150 טויזענד אַרבייטסלאָזע. צעהנדליגע טויזענדער אַרבייטער האָבען אין די לעצטע וואָכען פערלאָרען זייער אַרבייט אין דער קליידער-אינדוסטריע און אין דער בוימוואָל-אינדוסטריע.

צווישען אַנדערע ווייזט גרין און זיין אַרגומענט אָן, אַז אַן אַמעריקאַנער אַרבייטער מוז האָבען פאַר זיך און זיין פאַמיליע נישט ווייניגער ווי 2400 דאָלאַר אַ יאָהר און ווען דער אַמעריקאַנער אַרבייטער וואָלט געאַרבייט אַ גאַנץ יאָהר, וואָלט ער דאָס פערדינט, ווען דורכשניטליך אַרבייט מען נישט 7 חדשים אין יאָהר שאַפט זיך אַזאַ לאַגע, אַז דער דורכשניטליכער אַרבייטער קאָן נישט „מאַכען קיין לעבען", אָדער אין בעסטען פאַל לעבט ער אַזוי, אַז ער מוז זיך אָפּזאָגען פון פיעל זאַכען. און דאָס זענען איינע פון די הויפּט סבות פון איצטיגען קריזיס.

לויט דעם אַלגעמיינעם סך הכל לעבען לעת עתה אַנ'ערך 5 מיליאָן פאַמיליעס אין אַמעריקא אָהן די נויטיגע געזונטע לעבענס בעדינגונגען, אַרום 4 מיליאָן קענען קוים קוים „מאַכען אַ לעבען" און אַנ'ערך 4 מיליאָן האָבען נישט קיין מעגליכקייט צו בענוצען עלעקטרישע בעלייכטונג: אַזוי זעהט אויס דער אַלגעמיינער מצב אין לויט פון ציפערן און פאַקטען, לויט דער שילדערונג פון גרינ'ען.

—

איז דער איצטיגער קריזיס אין אַמעריקא אַ פאַראיבערגעהענדער? וועגען אָט דער פראַגע האָט דער שרייבער פון די שורות געהאַט אַ געשפרעך מיט'ן געלעהרטען ד"ר. לאַמפּערט, אַ מאַכנעבענדער מענש אויף געביט פון עקאָנאָמיק.

ד"ר לאַמפּערט האָט געזאָגט:

מיר געהען צוריק צו דעם נאָרמאַלען אַמאָליגען לעבען. עס איז אפשר טרויריג, אָבער אמת אַזוי איז עס. דאָס, וואָס אייראָפּאַ האָט מיטגעמאַכט פריהער, מאַכט אַמעריקא מיט שפּעטער. די ערשיינונג איז די זעלבע.

— לאָמיר זיך נישט נאַרען — האָט ד"ר לאַמפּערט ווייטער געזאָגט, אַז דאָס וואָס עס איז געווען בעת דער מלחמה איז נישט געווען נאָרמאַל. די מלחמה האָט זיך געענדיגט, מוז מען צוריק צום אַלטען אָרט לעבען. אָרם רוב הציבור, וואָס זענען פריהער בעוואוינט געוואָרען פון רוב מבין ובנין, וואָס האָבען זיך אַרויפגעאַרבייט אין דער צייט פון מלחמה, זענען צייטמערט געוואָרען און אויף זייער אָרט זענען אויפגעבויט געוואָרען נייע מאַטעריעלע הייזער און דער עולם מוז זיך פּסיכאָלאָגיש געוואוינען, אַז דאָס, וואָס איז געווען, איז נישט געווען נאָרמאַל און דעריבער זענען נאָך פאַראַן פיעל שוועריגקייטען, ביז מען וועט קענען זיך צוגעוואוינען צו דעם „אַזוינען גורל".

אין אַלגעמיינעם לעבען מיר אין אַנ'איבערגאַנגסצייט און מיט דעם זענען פערענטפערט אַלע קשיאות. מיין מיינונג און איבערצייגונג איז, אַז די לאַגע אין אַמעריקא איז אַ שווערע, אָבער נישט קיין האָפנונגסלאָזע. ווען מיר וועלען קוקען אויף זאַכען אַזוי, ווי זיי זענען, וועלען מיר עס בעסער פערשטעהען און לייכטער זיך קאָנען איינלעבען אין דער איצטיגער איבערגאַנגסצייט" —

פילאַדעלפיא, סעפּטעמבער 1930.

פאַרשלאַג אָפּצושטעלען די וויסענשאַפט אויף צעהן יאָהר צייט...

בעריהמטער געלעהרטער זאָגט, אַז די וויסענשאַפטלייט מאַכען היינט אַזוי פיל נייע ערפינדונגען, אַז די וועלט קען נישט אָפּכאַפּען דעם אָטעם. — מען דאַרף בעגרענעצען די וויסענשאַפט, ווי מען דאַרף בעגרענעצען די אַרמעען און פלאָטען.

זעהר אַנ'אינטערעסאַנטע פראַגע איז געשטעלט געוואָרען אין „טיימס":

„זאָל מען אפשר אָפּשטעלען די וויסענשאַפט אויף צעהן יאָהר צייט?" „געבען די וויסענשאַפטלייט אַ צעהן יאָהריגען אורלויב?"

און די פראַגע ווערט נישט געשטעלט פון אַבי וועמען, נאָר פון איינעם פון די גרעסטע געלעהרטע פון אונזער צייט, סער אַרטור קיטה, וועלכער איז דער פּרעזידענט פון דער ענגלישער אַקאַדעמיע פון וויסענשאַפטלייט.

קיטה ערקלערט, אַז דער אַרבייטער-פּרעמיער פון ענגלאַנד, ראַמזיי מעקדאָנאַלד, האָט מיט זיינער אַ רעדע אַרויסגעבראַכט איהם אויף דעם געדאַנק. מעקדאָנאַלד האָט גערעדט וועגען ענטוואָפנונגען, אָדער וועגען בעגרענעצען די בעוואָפנונג, וואָס פאַר דעם צוועק איז נישט לאַנג צוריק אין לאָנדאָן געשלאָסען געוואָרען אַנ'אָפּמאַך צווישען די ווילטיגסטע לענדער.

ווען מען רעדט פון ענטוואָפנונג, זאָגט דער געלעהרטער קיטה, דאַרף מען נישט פאַרגעסען, אַז די וויסענשאַפטלייט שפּילען דאָ אַ גרויסע ראָלע. די געלעהרטע מאַכען גרויסע ערפינדונגען, וואָס ווערען גלייך בענוצט פאַר מלחמה צוועקען. געוויסע ערפינדונגען, ווי טויטליכע גאַזען, צום בייספּיל, אָדער מיקראָבען, ווערען ספּעציעל געמאַכט פאַר מלחמה צוועקען. מאַ ווי קען מען פון איין זייט רעדען וועגען בעגרענעצען באַוואָפנונג און פלאָט און אַרמעע און פון דער אַנדערער זייט זאָלען די וויסענשאַפטלייט פאָרטזעצען זייער אַרבייט און אויסטראַכטען אַלץ נייע און נייע מיטלען פון פאַרניכטונג?

אָבער קיטה בעטראַכט אַנדערע נעבנזאַכען אויך און בעווייזט, אַז דאָרט קען מען אויך אַרויס צרות דערפון, וואָס די געלעהרטע טוען קיין אַנדער זאַך נישט נאָר זיי טראַכטען אַלץ נייע זאַכען.

נעמט צום ביישפּיל, די אינדוסטריע אין דער גאַנצער וועלט האָט אַ גרויסער אינדוסטריעלער קריזיס. מיליאָנען אַרבייטער געהען אַרום ליידיג. עס זענען געווען פאַראַן אַ סך אורזאַכען, וואָס האָבען געבראַכט דעם קריזיס. אָבער איינע פון די אורזאַכען איז בעוואוסט דאָס, וואָס די לעצטע יאָהרען זענען געמאַכט געוואָרען טויזענדער נייע מאַשינען, וועלכע נעמען אַוועק די אַרבייט פון די אַרבייטער. דאָרט, וואו פריהער זענען געווען בעשעפטיגט צעהן מענשען, למשל, קומט אַריין אַ נייע מאַשין, וואָס דאַרף בלויז האָבען פינף מענשען אַרום זיך. בלייבען אַלזאָ, פינף מענשען אַרבייטסלאָז, און זיי ווערען אַרויסגעוואָרפען פון פאַבריק.

זאָגט דער-בער דער בעריהמטער ענגלישער געלעהרטער:

אפשר וואָלט געווען אַ סברא, אַז די געלעהרטע זאָלען נעהמען אורלויב, זאָלען אויפהערען מאַכען נייע מאַשינען? אפשר איז אַ פּלאַן צו געבען דער וועלט אַ געלעגענהייט אָפּצוכאַפּען דעם אָטעם, זיך צוצופּאַסען צו דער נייער צייט?

קיטה איז נאָך נישט גרייט צו זאָגען, אַז מען דאַרף מאַכען אַזוי טון. ער ווייס, ערשטענס, ווי שווער דאָס איז דורכצופיהרען; צווייטענס, ווייס ער, אַז די מענשהייט וואָלט אפשר פונקט אַזוי פיל פערלאָרען, ווי געוואונען דורך אַזאַ „אורלויב" פון די וויסענשאַפטלייט, ווארום אַ סך ערפינדונגען זענען דאָך אַ גרויסע הילף פאַר'ן מענשען, פאַר זיין געזונט, פאַר זיין לעבען, פאַר זיין בעקוועמליכקייט. אָדער קיטה מאַכט נאָר אַ פאָרשלאַג, מען זאָל זיך פערטראַכטען וועגען דעם פּלאַן, איהם דורכשמועסען. און עס איז קיין ספק נישט, אַז מען וועט איצט אַ סך רעדען וועגען דעם.

—:0:—

די פרוי שמייכעלט אַנדערש, ווי דער מאַן

אַ פרויען-פנים אָהן אַ שמייכעל איז נישט אינטערעסאַנט.- אָנגעצויגענע און געכמורעטע געזיכטער.- אַביסעל פילאָזאָפיע וועגען שמייכלען.

אַ פנים מוז האָבען אַ שמייכעל, אַנישט מאַכט עס קיין איינדרוק נישט. בעזונדערס אָבער מוז האָבען אַ שמייכעל דאָס פנים פון אַ פרוי.

דער שמייכעל אויפ'ן פנים איז, אַלזאָ אַ נויטווענדיגע זאַך. דאָס ווייסט אַמבעסטען דער פאָטאָגראַפיסט. ער פערגעסט דעריבער נישט אונז אָנצוזאָגען, אַז מיר זאָלען שמייכלען אין דעם מאָמענט, ווען ער וועט אַראָפּנעמען דאָס בילד פון אונז. ער ווייסט, אַז אויב מיר זאָלען אין יענעם וויכטיגען מאָמענט הס-ושלום נישט שמייכלען, וועט דאָס בילד נישט טויגען און ער וועט מוזען איבערנעמען נאָכאַמאָל.

דער שמייכעל איז נויטווענדיג פאַר דעם ערפאָלג פון אַ מענשען און ער האָט אויך אין אַלגעמיין אַ טיפע בעדייטונג. עס ליגט אָפט מאָל אין אַ שמייכעל מעהר ווי מ'קאָן אָנשרייבען אין אַ גאַנצען בוך. אָבער נישט אַלע פערשטעהען ריכטיג, וואָס ס'איז אָנגעשריבען אין אַ בוך, און פונקט אַזוי פערשטעהען נישט אַלע, וואָס יעדער סאָרט שמייכעל בעדייט.

עס זענען דאָ טויזענדער שמייכלען אויף דער וועלט, און יעדער איינער פון זיי האָט זיין איינענע, בעזונדערע בעדייטונג פאַר דעם, וועלכער פערשטעהט איהם ריכטיג צו לייענען. פאַראַן, למשל, דער סאַרקאַסטישער שמייכעל, וועלכער דריקט אויס שפּאָט און חוזק. דער דאָזיגער סאָרט שמייכעל איז נישט אַזאַ פּאָפּולערער, אָבער מ'בעגעגנט איהם אָפט ביי אַ געוויסען קלאַס מענשען. אַ סך פּאָפּולערער איז דער שמייכעל פון צופרידענקייט, וועלכען מ'זעהט אויף יעדען שריט און טריט. יעדער וואונש, וואָס ווערט ערפילט, רופט אַרויס אָט דעם סאָרט שמייכעל.

פונקט אַזוי פּאָפּולער ווי דער שמייכעל פון צופרידענקייט, איז דער קאָקעטישער שמייכעל ביי מענער און ביי פרויען. גוט בעקאַנט איז אויך דער פאַלשער, כיטרער שמייכעל, וואָס שוועבט אַרום די ווינקלען פון מויל ביי געוויסע מענשען.

עס איז אויך דאָ אַ שמייכעל פון וועהטאָג, און ס'איז אַפילו אויך דאָ אַזאַ זאַך, ווי אַ שמייכעל אונטער טרעהרען. מ'זעהט עס ביי קינדער און אויך ביי פרויען. פּאָעטען פערגלייכען אָט דעם שמייכעל מיט דער זון, וועלכע צעשפּראָכט און צעלאַכט זיך אונטער די לעצטע טראָפּענס פון אַ גוס-רעגען. טרעהרען זענען געפערליכע וואָפען ביי פרויען. ס'איז גאָר קיין צאָהל נישטאָ צו די מענער, וועלכע זענען בעזיגט געוואָרען דורך די טרעהרען פון אַ פרוי. און דער צאַרטער און זיסער שמייכעל איז אַ שטאַרקער געוועהר ביי די פרויען, מיט וועלכען זיי עראָבערען און בעהערשען די מענער-וועלט. היינט, ווי שטאַרק איז שוין די פרוי, וואָס קעמפט מיט ביידע וואָפען צוזאַמען, די פרוי, וואָס שמייכעלט אונטער טרעהרען?

אָבער דאָס זענען בלויז אַ פּאָר פון די טויזענדער סאָרטען שמייכלען, וואָס מענשען טראָגען אויף זייערע פנים'ער. אַזעלכע שמייכלען, וועלכע דריקען אויס איין זאַך, איין שטריך, איז לייכט צו דערקענען. עס זענען אָבער דאָ שמייכלען, וואָס זענען אַ פעראייניגונג פון פערשידענע אויסדריקען. עס פּאַסירט פיל מאָל, אַז אין אַ שמייכעל ליגט אַ ביסעל געפיהל פון גליק און אויך אַביסעל געפיהל פון טרויער און שמערץ. אַזאַ סאָרט שמייכעל איז שוין נישט אַזוי לייכט צו דערקענען.

דער שמייכעל, וועלכער איז דער אויסדרוק פון דעם מענשען'ס געפיהלען, איז אַלזאָ, פונקט אַזוי פערפלאָנטערט, ווי דעם מענשען'ס נאַטור. ס'איז דעריבער נישט אַזוי לייכט צו זאָגען וואָס עס בעדייט. די שווערסטע זאַך, וואָס אַ מאָהלער האָט פאַר זיך אין מאָהלען אַ פּאָרטרעט איז דערפאַר, אויסצודריקען מיט פאַרבען דעם שמייכעל פון פנים.

מיט'ן שמייכעל דריקט דער מענש אויס זיינע געפיהלען, און דעריבער שמייכלען פרויען מעהר און גיכער ווי די מענער, ווייל זיי זענען מעהר גרייט, מעהר געניגט צו פערראַטען זייערע געפיהלען פון ענטציקונג און פרייד. אַ פרוי מיט אַ העכערער בילדונג, מיט אַ העכערער קולטור, מבדרים אויס צו לאַכען הויך אויפ'ן קול, אָבער זי שמייכעלט גערן.

אַ פרוי שמייכעלט מעהר און גיכער ווי דער מאַן, און זי שמייכעלט אויך אַנדערש פון איהם. דער שמייכעל פון אַ פרוי איז עפּעס גאָר אַנדערש ווי דער שמייכעל פון אַ מאַן. אַ פרוי שמייכעלט מיט אַ געוויסען כאַראַקטעריסטישען שטריך אַרום איהר מויל און מיט געוויסע צאַרטע קנייטשען פון דער נאָז ביז די ליפּען, וואָס מ'זעהט נישט ביי אַ מאַן, ווען ער שמייכעלט. אַ חוץ דעם נאָך שמייכעלט אַ פרוי אויך מיט איהרע אויגען. די אויגען איהרע גיבען עס איהר שמייכעל דעם וויכטיגסטען אויסדרוק.

עס זענען געווען געוויסע בעריהמטע פרויען, זעהר שעהנע און זעהר גייסטרייכע, וועלכע האָבען פערשטאַנען צו שמייכלען מיט אַזאַ כשוף, מיט אַזאַ וואונדערבאַרען חן, אַז אַ וועלט פרויען האָבען עס געזוכט זיי נאָכצומאַכען. אָבער נאָכמאַכען אַ שמייכעל איז זעהר אַ שווערע זאַך. מ'קען גיכער נאָכמאַכען די שטים, דעם גאַנג און די גאַנצע האַלטונג פון אַ מענשען, איידער דעם שמייכעל.

אַ קינסטליכען, אָנגעשטעלטען שמייכעל זעהט מען ביי אונז זעהר אָפט אויף די פנים'ער פון מאַנכע סוחרים. דערזעלביגער שמייכעל, נעבען מיט דעם זעלבען אויסדרוק ליגט שטענדיג ביי זיי אויפ'ן פנים, גלייך ווי זיי וואָלטען איהם עפּעס וואָס בעשטעלט, ווארום זיי, די ביזנעסלייט, שמייכלען אויף דעם זעלבען אופן צו יעדען איינעם. דער אויסדרוק פון דעם שמייכעל זייערען ענדערט זיך ביי זיי קיינמאָל נישט. ער ליגט ביי זיי אויפ'ן פנים אָט אַזוי ווי פון אַ פאָרעם-אויסגעגאָסען.

צווישען די געמאַכטע שמייכלען שפּילט אויך אַ בעדייטענדע ראָלע דער פּראָפעסיאָנעלער שמייכעל פון לעהרער, רעדנער און לעקטאָר. פאַראַן צום ביישפּיל, מאַנכע לעהרער, וועלכע קריגען גאָר אַנ'אַנדער פנים מיט אַנ'אַנדער אויסדרוק, ווען זיי געהען אַריין אין קלאַס-צימער. די איינציגע זאַך איז מיט מאַנכע רעדנער, ווען זיי געהען אַרויף אויף דער בינע.

אָט די אַלע סאָרטען קינסטליכע און אָנגעשטעלטע שמייכלען קענען כמעט קיינעם נישט נאַרען. יעדער קאָן אויף זיי דערקענען, אַז זיי זענען נישט קיין נאַטירליכער אויסדרוק פון די געפיהלען, נאָר אַ פּאָזע.

מיר האָבען פריהער געזאָגט, אַז עס איז אַ חילוק צווישען אַ שמייכעל פון אַ מאַן און דעם שמייכעל פון אַ פרוי. אָבער נישט בלויז שפּילט דערביי אַ גרויסע ראָלע דאָס געשלעכט פון מענשען, עס שפּילט דערביי אַ וויכטיגע ראָלע אויך דאָס לאַנד און די בעדינגונגען, אונטער וועלכע מען לעבט. די פעלקער פון וואַרימען דרום, למשל, שמייכלען אָפטער און לייכטער, ווי די פעלקער פון קאַלטען צפון.

די יאַנקים אין אַמעריקא שמייכלען

(ענדע זייט 5)